ផាប់ ឃឿង រ៉ត់ សើម សុនសាត តំពួន

សៀវភៅឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណជនជាតិទំពួន

បោះពុម្ពលើកទី១ ២០១២

អង្គការសហការ
INTERNATIONAL COOPERATION CAMBODIA
RIDE PROJECT

ទ00៩សស

ប៉ាន់ដា សារ កាប

ពិន អ្លុ កេះ ផា រ៉ប់ ដារ់ អា អុះ ម៉ី សុនសាត សួន ប៉ែត ប៉ែត ចឹង គ្រឹប ស្រុក អ្វូ សូវ ថៃយរ ឃឿង រ៉គ់ សុនសាត តាំងឡា សាំរ៉ាប់ ប៉ាញ់សើម កាណុង កាន អ្វៃ រ៉ាតុ ប៉ាទ្រូ កាន អៃត ប៉ាញ់សង់   លូ កាន អៃត សង់ សៃនសាក់ អន់ទៀគ ៧ ណាវ្គ ឡាក់កា រ៉ាំងហាវ ពូ ប៉ាសើគ អុះ ញូន ទី ឃឿង រ៉គ់ លូ អញ់សៃ យ៉ិល ឡឹង តាណើរ ហូរ័ ម៉ុត ។ កាន អ្វូ អន់ ឡាខា លូ អ្វូ អន់តគ់ កា ប៉ាណ្ណូស រ៉ាំងហាវ អន់តឹគ អន់ អ្លុ យរ ឃឿង រ៉គ់ ម៉ោហ អា ចឹង ប្រ៉គ័ អន់ ឃឿង រ៉គ់ លូ អញ់សៃ យ៉ិល សុនសាត ទិ ហ៊្យង ឡាំ អន់ដើរ ហង ។ ភឿ តង័ រ៉ាំងហៃ រ៉ាំងខ្យា កាន ឡាប័ ឃើយ សាំខុំ ម៉ោហ ម៉ះ សុនសាត សួន ប៉ែត អន់ អ្វៃ កាង័ ត្រាង័ កាចាប័ ទឹល ប៉ាគ់ ម៉ាត់ អុងកាន អាយ ស៊ី ស៊ី គំរ៉ុង រ៉ាយ ខេត រត់តាណាគ់គិរី ទី លួម ពឹកសា អំប៉ញ់ ឡឹង ឃឿង រ៉គ់ ម៉ោហ លូ មួត ក្រាគ់ តាំងកង់ សុនសាត តំពួន   សុនសាត គ្រឹង លូ សុនសាត ព្រ៉ៅ អន់ដា ដេល ។

ផា តាម កាន លួម គួប សោប រ៉ាំងរ៉ាង ទី ១៣- ១៦ ខៃ រ៉ូកថិ សាណាំ ២០១០ ឡាក់ អុងកាន សាហាគ់កា អន់តារ៉ាគចៀត កាំពុជៀ (អាយ ស៊ី ស៊ី) ខេត រត់តាណាគ់គិរី ទី ណាំង សិច ឃឿង រ៉គ់ ម៉ះ សុនសាត តំពួន គ្រឹង ព្រ៉ៅ ឡាក់ ឃើយ យរ សើគ ពៃ ទី ២០ នៃវ ហះកា សុនសាត តំពួន អន់ហ្មាល់ សិច លូ ឃើយ យរ ឡឹង ១៨ នៃវ ។ ឃឿង រ៉គ់ ទិណោះ   ទី ឃឿង អន់ដា ពូ តាច់ ឡឹង ប៉ាថៃត   អន់ទៀគ ឡាក់កា ប៉ាថៃត វៀតណាម ប៉ាថៃត ឡាវ ។ ឃឿង អន់ដា ណាវ្គ ពូ ប្រ៉គ័ លូ អ្លឹង ប៉ាអ្វូ សាល្យេវ ព្រៀយ អង់គៃ អង់ការ អ្យាំ តេះ កាអិល កាណុង ប៉ាថៃត តាំងឡា ។

សេចក្តីផ្តើម

យើងសង្កេតឃើញថា បច្ចុប្បន្ននេះបងប្អូនជនជាតិដើមភាគតិចស្ទើរគ្រប់ភូមិ មិនសូវប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណរបស់ខ្លួនសម្រាប់លេងកំដរពិធីធំៗដូចជា ពិធីបុណ្យខ្មោច ពិធីរៀបការ និងពិធីសែនព្រេនផ្សេងៗទៀត ដូចសម័យមុនទេ ដោយសារមានលំហូរនៃឧបករណ៍តន្ត្រីសម័យទំនើប ។ ការមិនសូវឱ្យតម្លៃ និងមិនបានផ្ទេរចំណេះដឹងក្នុងការលេងភ្លេងនីមួយៗ ដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ អាចធ្វើឱ្យឧបករណ៍ភ្លេង របាំ និងចំរៀងរបស់ជនជាតិដើមប្រឈមនឹងការបាត់បង់ ។ ដើម្បីរួមចំណែកថែរក្សា និងអភិវឌ្ឍន៍វប្បធម៌ជនជាតិដើមភាគតិច អង្គការសហការអន្តរជាតិកម្ពុជា (ICC) គម្រោង RIDE ខេត្តរតនគិរី បានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណនេះឡើង តាមរយៈការធ្វើសិក្ខាសាលា ដោយមានការចូលរួមពីតំណាងចាស់ទុំរបស់ជនជាតិទំពួន ជនជាតិគ្រឹង និងជនជាតិព្រៅផងដែរ ។

តាមលទ្ធផលសិក្ខាសាលាកាលពីថ្ងៃទី១៣-១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ យើងបានរកឃើញឈ្មោះ ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ ដែលជនជាតិទំពួន គ្រឹង និង ព្រៅ ធ្លាប់ប្រើប្រាស់តាំងពីសម័យបុរាណ មាន ១៧ ប្រភេទ   ប៉ុន្តែជនជាតិទំពួនស្គាល់ឈ្មោះ និងធ្លាប់ប្រើប្រាស់តែ ១៥ប្រភេទតែប៉ុណ្ណោះ ។ ឧបករណ៍ភ្លេងនីមួយៗ ត្រូវបានគេនាំចូលពីប្រភពផ្សេងៗគ្នា ដូចជាប្រទេសវៀតណាម ប្រទេសឡាវ ហើយភ្លេងខ្លះទៀត គេផលិតខ្លួនឯង ដោយប្រើប្រាស់វត្ថុធាតុដើមក្នុងស្រុក ដូចជា ឈើ ឫស្សី ស្នែង អំបោះ ស្បែកសត្វ ដីឥដ្ឋជាដើម ។

ពុត ប៉ិច ភាប

ផាប់ កាប ឡឹង «ឃឿង វ៉ត់ ម៉ោហ ម៉ះ សុនសាត សួន ប៉ៃត » បក់ អន់ដឹស អ្វៃ ចឹក អាន អា អ៊ែ កើត ឡាច់ ឡឹង អុងកាន អាយ ស៊ី ស៊ី កំរ៉ូង រ៉ាយ ខេត រត់តាណាគ់គីរី ទី អំប៉ាញ់ ស៊ឹប លូ ច្រាគ់ គម ។ ផាប់ អា ច្រាគ់ ឡាច់ ប៉ានីរ តំពួន អន់ដា ប៉ានីរ អំហ្វៃរ អន់ដា ភឿ អន់ ប៉ាណូស អា ទិ ឌូ អន់ហ្គាល់ សិច ឃឿង វ៉ត់ ម៉ោហ ឡាក់ សុនសាត សួន ប៉ៃត ឡាប័ ប្រ៉គ័ លូ តាច់ យរ ឡឹង ម៉ោហ មុាំង រ៉ាំងហាវ ពូ សើគ ពៃ កេះ ។

ក្រុំ កានង៉ាន ញ៉ឹន ម៉ឹង ផា ផាប់ អា ចឹង ទី ឡាខា អៀង កា បក់ អាន ឡាក់ បុិច អ្ណ បុិច ហ្លង់ ឡឹង កាន ឡាប័ ឃើយ អង់គុន សាំងខុំ ម៉ោហ ម៉ះ សុនសាត សួន ប៉ៃត ។

ភឿ អន់ ផាប់ អា ហ៉ៃង ដាគ់ ញ៉ឹន លូ ទី ពូ អាន អៀង ដូវ ក្រុំ កានង៉ាន ញ៉ឹន អ្វៃ ក្យាគ់   សាំយ៉ាំង ប៉ានីរ អន់តគ់ រ៉ះ នៃវ ទ្រង ត្រគ់ គៃ ប៉ាយ៉ាម័ ផាប់ អា ឡឹង ប៉ាណូស អាន ទិ ឌូ ។

ប៉រ់ អគុន អៀង ប៉ាណូស អាន ផាប់ អា ទិ ឌូ ទិ ឌៀន ។

ប៉រ់ អគុន លូ ហោក ពុត ពៀក !

ក្រុំ កានង៉ាន ប្រ៉គ័ ផាប់

អារម្ភកថា

សៀវភៅស្តីអំពី «ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច » ដែលលោក អ្នក កំពុងកាន់អាននៅក្នុងដៃនេះ ជាសមិទ្ធសម្រេចបានពីស្រាវជ្រាវរបស់អង្គការសហការអន្តរជាតិកម្ពុជា (ICC) គម្រោង RIDE ប្រចាំខេត្តរតនគិរី ។ សៀវភៅនេះត្រូវបានរៀបរៀងជាពីរភាសា   (ទំពួន-ខ្មែរ) ដើម្បីឱ្យអ្នកអានគ្រប់រូប បានស្គាល់នូវឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ ដែលបងប្អូនជនជាតិដើមភាគតិច ធ្លាប់បានផលិត និងទិញយកមកប្រើប្រាស់តាំងពីយូរយារណាស់មកហើយ ។

ក្រុមការងារយើងខ្ញុំសង្ឃឹមថា សៀវភៅនេះអាចផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់លោក អ្នក ដែលចង់ដឹង ចង់យល់ អំពីវប្បធម៌ប្រពៃណីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ។

ដើម្បីឱ្យសសៀវភៅនេះកាន់តែមានការចាប់អារម្មណ៍ ក្រុមងារងារយើងខ្ញុំរង់ចាំទទួលនូវមតិរិះគន់ស្ថាបនា និងយោបល់កែលំអពីប្រិយមិត្តអ្នកអាន ដោយសោមនស្សរីករាយ ។

សូមអរគុណដល់ប្រិយមិត្តអ្នកអាន ដែលចាប់អារម្មណ៍អាន និង គាំទ្រសៀវភៅនេះ ។

សូមអរគុណ !

ក្រុមការងារនិពន្ធ

សមាសភាពក្រុមការងារ

អ្នកសរសេរអត្ថបទ

លោក ម៉ុន សារឿន អតីតបុគ្គលិកអង្គការ ICC

លោក ធៀង សារឿន បុគ្គលិកអង្គការ ICC

អ្នករៀបរៀង

លោក កែវសុវណ្ណារ៉ា បុគ្គលិកហាត់ការអង្គការ ICC

លោក ធៀង សារឿន បុគ្គលិកអង្គការ ICC

គណៈកម្មការកែសម្រួលភាសទំពួន

លោក មួង ភារិម បុគ្គលិកអង្គការ ICC

លោក វ៉ិន សូវឿន បុគ្គលិកអង្គការ Care

លោក វ៉ាំង វើញ មកពីភូមិក្រួច

លោក ស្រែន ក្វាវ មកពីភូមិបរញ៉ុក

លោក ឡាន ទិត មកពីភូមិកាចូន

លោក រម៉ាម ព្លេវ មកពីភូមិស៊ើង

លោក ដែង សុង មកពីភូមិផ្ការលុងឃុង

លោក ថូង លៀវ មកពីភូមិប៉ាតាង

លោក ទឹង ត មកពីភូមិស៊ើង

លោក ចាន់ ខោយ មកពីភូមិសាមុតលើ

លោក ចឹង ង៉ន មកពីភូមិល្អឺនជង

កញ្ញា ញ៉ាំង ចាន់ឡា មកពីភូមិផ្ការលុងឃុង

កញ្ញា វ៉ាន់ខាំ សារ៉េត មកពីភូមិសាមុតលើ

ប្រែសម្រួលជាភាសាខ្មែរ

លោក វ៉ាយ ទៀង បុគ្គលិកពាក់កណ្ដាលពេលអង្គការ ICC

លោក ធៀង សារឿន បុគ្គលិកអង្គារ ICC

កែសម្រួលភាសាខ្មែរ

លោក អ៊ឹម តូរ៉ូ មន្ត្រីការិយាល័យអប់រំក្រៅប្រព័ន្ធខេត្តរតនគិរី

នេះជាសៀវភៅសិក្សាសង្គមស្តីពីឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច ភាសាទំពួន ខេត្តរតនគិរី

បោះពុម្ពសាកល្បងលើកទី១ ចំនួន ៥០ក្បាល
ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១២

ប្រសិនបើអស់លោក លោកស្រី ចង់ដឹងព័ត៌មានបន្ថែមទៀត
សូមទំនាក់ទំនងមកអាសយដ្ឋានខាងក្រោមនេះ

អង្គការសហការអន្តរជាតិកម្ពុជា
ប្រអប់សំបុត្រលេខ៦១២
ភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា

International Co-operation Cambodia
P. O . Box 612
Phnom Penh, Cambodia

This is a traditional Article in the Tampuan language of Ratanakiri Province,
Kingdom of Cambodia ,First edition
25 copies printed, August 2012.
For more information or more copies contact the above address

មាតិការ

(ចំណងជើង) *(ទំព័រ)*

ប៉ាន់ដារ សារ កាប / សេចក្ដីផ្ដើម ....

ពុត ប៉ិច កាប / អារម្ភកថា..

គួង/ គង ០១-១២

សារ / ឆាប ១៣-១៤

ប៉ី / ខ្លុយ ១៥-១៨

សាតឺរ បើះ /ស្គរធំ ១៩-២៤

សាតឺរ ទុចាត់ /ស្គរតូច ២៥-២៧

សាតឺរ ប៉ាជូ / ស្គរអារក្ស..២៨-២៩

អំពីឧបករណ៍ភ្លេង ទ្រូ / គែន ៣០-៣១

ព្រូក / សាដៀវ ៣២-៣៤

កាណី /កាណី ៣៥-៣៧

ម៉ិម / ទ្រ..៣៨-៣៩

គួង ទឹង / ចាប៉ីឃ្លោក..៤០-៤២

ចែង តាឡេង / ឃ្មោះ..៤៣-៤៥

ប៉ី / ប៉ី ៤៦-៤៧

គួង ណាគ់ / រនាត..៤៨-៤៩

ទឹងទូត/ ទិងទូត..៥០-៥២

រ៉ាអ៊ើះ /ស្នែង..៥៣-៥៤

អន់ហ្វែង / ស្នែងតាន..៥៥-៥៦

រ៉ាយ៉ាគ់ / រ៉ាយ៉ាគ់ ៥៧-៥៨

១.គួង / គង

គួង ឡាក់ ឃឿង រ៉ត់ សាំរ៉ាប់ ចំ ប៉ាញ់សើម ម៉ះ ពូ សើគ ពៃ ឡាក់កា មួត សុនសាត តំពួន ព្រៅ គ្រឹង ឌុ យរ អៀង ឡឹង ឃឿង អន់ទៀគៗ ។ គួងទី អៀង នៃវ ឡាក់ កា ៖ គួងប៉ាត គួងលៃសៃ គួងតាបាញ់ គួង កោង លូ គួងហ្លៃ ។ គួងម៉ោញ សំរ៉ុក ទី ១៣ ប្លៃ៉ ឃឺ គួងទី ក្លក់ ទី តាម័ ប្លៃ៉ លូ គួង ចៃង (ត្រង័ អ៊ែ ឡាក់ កា ថាស) ទី ៨ ប្លៃ៉ ។ ឡាបៀប ពូ ចំ គួង ពូ ចំ ដឹង តាម័ ប្លៃ៉ កា ទី រី ចំ ទិ ១៣ ប្លៃ៉ កាទី ដេល តាម ទី ប៉ាណូស ។ មួត បក់ ឃើយ ចំ គួង ឃឺ ទី ដឹង មួត កាម៉ាក័ ឡឹង ៥ ដូវ ទឹល ១៣ ដូវ ។

គង ជាឧបការណ៍ភ្លេងបុរាណដែលជនជាតិគ្រឹងព្រៅ និងទំពួននិយមប្រើច្រើន ជាងភ្លេងដទៃទៀត ។ គង មានប្រភេទផ្សេងៗគ្នាដូចជា៖ គងប៉ាត គងឡាសៃ គងតាបាញ់ គងកោង និង គងហ្លៃ ។ គងនីមួយៗមាន១៣ផ្លែ គឺ គងមានដោះ មាន៥ផ្លែ និងគងចែង (រាងដូចថាស) មានចំនួន៨ផ្លែ។ ចំពោះរបៀបលេងវិញ គេអាចលេងតែប្រាំផ្លែក៏បាន និង លេងទាំង១៣ផ្លែក៏បានដែរ ពោលគឺ អាស្រ័យទៅតាមចំនួនមនុស្ស ។ អ្នកដែលលេងមានតែបុរសចាប់ពី ៥នាក់ ទៅ១៣នាក់ ។

១.១ គួង ប៉ាត / គងប៉ាត

គួង ប៉ាត ពូ ប្រ៉ែគ័ លូ ប៉ាសយ់ ង៉ាត ដាត់ កាង័ កាចាប័ ខាក់ ចំ អូ ង៉ាយ គុះ អុះ ។ ពូ តាច់ ឡឹង ប៉ាថេត វៀតណាម កាប៉ូវ ៦ កល់ កាណុង ម៉ៃគ គួង ទី សំរីត អំរ៉ាញ ខាក់ ។ ផា ពិន ចៃគ មង ម៉ាសុិន ពឹង ក្លក់ អ៉ែ មង ណោះ តៅ៉ ឡួត ។ សើគ ពៃ បក់ ចំ ទី គួង អា បក់ ណោះ លៅ សិច ក្លាច់ ប៉ានីរ ខាក់ ។ កិញអៀ្យ គួង អា អូ សូវ ទី កេះ ខង ទិ ពូ ប្រូ ខង រ៉ុាំងហារ កិញអៀ្យ ពូ អូ សូវ បាត់ យរ គួង កេះ ។

គងប៉ាតគេធ្វើអំពីដែកសុទ្ធ រឹងហើយជាប់ល្អណាស់ ហើយពេលគេវាយមិនងាយប្រែសំឡេងឡើយ ។ គងនេះ គេនាំចូលពីប្រទេសវៀតណាម មានតម្លៃប្រមាណជាក្របី៦ក្បាល ព្រោះក្នុងមេរបស់វាមានជាតិសំរិទ្ធ ។ ដូចនេះបើយើងដាក់នាឡិកាម៉ាសុីននៅត្រង់កន្លែងដោះរបស់វា នាឡិកានោះនឹងគាំងភ្លាម ។ សម័យមុន អ្នកណាមានលទ្ធភាពទិញគងនេះ អ្នកនោះនឹងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញថាជាអ្នកមានជាងគេ ។ គងប្រភេទនេះមិនសូវមានទៀតទេនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ព្រោះគេមិនសូវចូលចិត្តប្រើប្រាស់គងដូចជំនាន់មុនទេ ។

១.២. គួង តាបាញ់ / គងតាបាញ់

គួង តាបាញ់ ពូ ប្រ៉ក័ លូ ប៉ាសយ់ ង៉ាត ណោះ ហង ផា ពូ ចំ អ៉ែ ទុញ នីចម័ កា អូង៉ាយ គុះ អុះ ដឹង កា ក្លាំង ឡឹង គួង អន់ទៀត ។ គួង តាបាញ់ អា ពូ តាច់ ឡឹង ប៉ាថេត វៀតណាម អ៉ែ ទី នែវ តាង ៧ ទី នែវ តីស ទី នែវ ថិ ។ កាប ឡឹង ឡាក់ខា ពូ តាច់ ណោះ ណាវ្គ នែវ អន់ដា ខា វ៉ក់ ម៉ៃត គន នែវ អន់ដា ណាវ្គ ខា កាប៉ូវ ៥ កល់ ខង កាណុង ក្លក់ ម៉ៃគ់ អ៉ែ ទី សំរិត ប្រ៉ក័ អន់ អ៉ែ អំរ៉ាញ ។

តាបាញ់ជាគងមួយប្រភេទ ផលិតអំពីដែកសុទ្ធ ធ្វើឱ្យសំឡេងរបស់វានៅថេរមិនងាយប្រែប្រួលទេ ទោះបីគេវាយវាយូរយ៉ាងណាក៏ដោយ តែវាមានទំងន់ធ្ងន់ជាងគងផ្សេងៗទៀត ។ គងតាបាញ់ ត្រូវបានគេនាំចូលពីប្រទេសវៀតណាម ហើយវាមានម៉ូដម៉ាក់ផ្សេងៗគ្នា ពោលគឺមានធុនតូច មានធុនធំ ។ និយាយពីតម្លៃគេទិញ ប្រភេទម៉ាក់ខ្លះមានតម្លៃគោពីរក្បាល ឯម៉ាក់ខ្លះទៀតមានតម្លៃក្របី៥ក្បាល ព្រោះក្នុងមេវាមានសំរិទ្ធ ។

គួង តាបាញ់១

គួង តាបាញ់២

១.៣. គួង ហ្វៃ្លេ / គង ហ្វៃ្លេ

គួង ហ្វៃ្លេ កា ពូ ប្រ៉េគ័ លូ ប៉ាសយ់ ឡាក់កា គួង តាបាញ់ នីទៅ ដេល ហះកា ពូ តាច់ អ៊ែ ឡឹង ប៉ាថេត ឡាវ ។ សើគ ពៃ គួង អា គិត ខា ខាក់ ឃឺ ពូ តូវ័ លូ វ៉ាវេ៉ះ ម៉ោញ កល់ ទឹល នីណោះ ទី ដឹង មួត ប៉ាត្រង័ ហង តាច់ យរ គួង អា ភឿ អន់ លៅ សិច ឡាច់ ម៉ាត់ ។

គងហ្វៃ្លេ ជាប្រភេទគង ដែលផលិតអំពីដែកសុទ្ធដូចគងតាបាញ់ដែរ តែគេនាំចូលវាពីប្រទេសឡាវ ។ កាលពីសម័យមុន គងនេះមានតម្លៃថ្លៃណាស់ គឺគេដូរនឹងដំរីមួយក្បាល ដូចនេះហើយមានតែអ្នកមានប៉ុណ្ណោះដែលមានលទ្ធភាពទិញគងនេះយកមកប្រើប្រាស់ ដើម្បីមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បី ។

១.៤. គួង ឡាសែំ / គងឡាសែំ

គួង អា ពូ អើ សិច ផា គួង ឡាសែំ ពូ ប្រ៉គ័ លូ សាប៉ាន័ ង៉ាត អែំ ទី ចៃង ៨ ប្លៃ ដេល ។ សើគ ពៃ ពូ តាច់ ឡឹង សុនសាត ជ្រៀយ ឡាក់ អ្វៃ ប៉ាគ់ ប៉ាថេត វៀតណាម កាំទ្ឡៃ អែំ ខា កាប៉ូវ ១ លើ កាប៉ូវ ព្យេរ តាម ត្រង័ តីស លើ ថិ លូ តាម នែំវ ឡាច់ អន់ទ្រួល លើ អន់តីគ ។ គួង អា សុនសាត សួន បែំត ពិន តាច់ យរ អៀង ដេល ខង អែំ ជឹក ខា បែំត ។

នេះជាគងឡាសែំ ដែលផលិតឡើងអំពីស្ពាន់សុទ្ធសាធ ក្នុងនោះមានដោះចំនួន៥ និង ឥតមានដោះចំនួន ៨ ។ ពីដើម គេទិញវាពីជនជាតិចារ៉ាយ ដែលនៅជិតប្រទេសវៀតណាម វាមានតម្លៃក្របី១ ឬក្របីពីរ គឺអាស្រ័យតាមទំហំ និងម៉ូដរបស់វាដែរ ។ គងឡាសែំ ត្រូវបានជនជាតិដើមភាគតិចទិញប្រើប្រាស់ច្រើន ព្រោះវាមានតម្លៃសមរម្យ ។

១.៥. គួង កោង / គងកោង

គួង កោង ពូ ប្រ៉ត៏ លូ សាប៉ាន៍ ង៉ាត ឡាក់កា គួង ឡាសែ៊ ដេល ។ សេីត ពៃ ពូ តាច់ អ៊ែ ខា កាប៉ូវ ២ កល់ អំបុាំង ណោះ ណាវ្គ ពូ ផែម ព្រឺយ ១ ខង ព្រឺយ ជំលន់ ណោះ អ៊ែ គិត ខា ដេល ។ ចារ ពូ តាច់ គួង កោង អា ឃឺ ឡឹង ប៉ាថេត វៀតណាម ។

គងនេះមានឈ្មោះថា គងកោង ដែលគេផលិតអំពីស្ពាន់ដូចគ្នាដែរ ។ ចំពោះតម្លៃវិញ ពីដេីមគេដូរនឹងក្របីពីរ និងពាងមួយ ព្រោះសម័យនោះពាងមានតម្លៃថ្លៃដែរ ។ ហេីយ គេនាំចូលវាពីប្រទេសវៀតណាម ។

១.៦.កាន យរ គួង / ការប្រើប្រាស់គង

គួង ពូ ចំ អ៊ែ្វ ពឹង ប៉ាទ្រូ លូ ចំ ប៉ាញ់សើម កាណុង កាន អ៉ែត សង់ តឹស ៧ ឡាក់ កា អ៉ែត ប៉ាញ់សង់ អ៉ែត សែន ស្រុក អ៉ែត ប្រ៉ែគ័ ប្រ៉ែះ ម៉ីរ អ៉ែត អៀក់ សឹត សោប ទ្រង អ៉ែត យ៉ាគ់ បិយ លូ អ៉ែត សង់ អន់ទៀគ ៧ ទី អៀង ឡឹង អា ណាវ្គ ។ កាន យរ គួង ម៉ះ ពូ សើគ ពែ ទឹល កិញអៀ ទី ៣ នែវ ។

គងជាឧករណ៍ភ្លេងដែលអាចលេងគ្រប់ពិធីធំៗបាន ដូចជា ពិធីបុណ្យខ្មោច ពិធីរៀបការ ពិធីសែនភូមិ ពិធីសែនចំការ ពិធីផ្លាស់ទីលំនៅ (ទៅនៅគ្រួសារខាងប្ដី ឬខាងប្រពន្ធ) ពិធីសែនធំៗតាមគ្រួសារ ពិធីសងគុណឆ្នបបុរាណជាដើម ។ល។ ការប្រើប្រាស់ភ្លេងគងមិនថាពីអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នកាល អាចចែកចេញជាបីប្រភេទ ។

ក.កាន ចំ អ៊ែ្វ ពឹង ប៉ាទ្រូ / **ការវាយភ្លេងគងក្នុងពិធីបុណ្យខ្មោច**

សើគ ពែ ផា ទី ពូ តៅ អោម កេះ មង កាម៉ាំង ពូ ចំ គួង តាវ័ អំហ្នូវ អុញ វ៉ត់ ខុក រ៉ាំងខុក ឡូត ភឿ ជែ អន់ ឡាង៉ាន់ លូ ជែ អន់ កាកី តែប ។ ផា ពូ ចំ គួង ម៉ោញ ទង ៧ មួត អង់កាន់ រ៉ូះ អង់កាន់ ដាយ ឡាយ លូ មួត សាណាជី អន់ឌៃ ប៉ាណាំ គួប កាតាប៉័ ត្រឹង ចាក តាវ័ ជុំ មួត ចំ គួង ។ ចឹង ក្យាម័ តារ មួត ក្រាត់ តាំងកង់ ប៉ាណាំ គួប ចំ គួង ៥ ប្លៃ យុ អន់តើប ត្រឹង ។ ផា កាតាំង ពូ ចំ គួង យុ អន់តើប ត្រឹង កេះ បក់ អន់ ដា អូ ខឹន ជឺរ ប៉ាត់ តេះ អុះ ខង អន់ឌៃ សឿ ផា ប៉ាង៉ាត័ ប៉ាទ្រូ ឡាំ កាតាប៉័ រ៉ល់ ប៉ាត់ ណោះ ។

ពេលមានបុណ្យខ្មោចម្តង១ គេតែងតែវាយភ្លេងគងកំដរខ្មោចនៅពេលយប់ជុំវិញភ្នក់ភ្លើងខាងមុខផ្ទះយ៉ាងពីរោះ ដើម្បីឱ្យមានភាពអ៊ូអរក្នុងពិធី និងកុំឱ្យងងុយដេក ។ ក្នុងការវាយគងនេះទៀតសោត ពួកក្រមុំ១ និងស្ត្រីមួយចំនួននាំគ្នារាំព័ទ្ធជុំវិញអ្នកវាយគង ។   ពេលជិតភ្លឺ ចាស់១នាំគ្នាវាយគង៥ផ្លែចង្វាក់លលក (ចង្វាក់ខ្មោច) ។ ពេលដែលឮចង្វាក់លលកនេះ អ្នកនៅតាមផ្ទះមួយចំនួនមិនហ៊ានចុះដីឡើយ ព្រោះគេជឿថាព្រលឹងខ្មោចមករាំលេង ។

ខ.ចំ កាណុង កាន អៃត សង់ / វាយភ្លេងគងក្នុងពិធីសែនផ្សេងៗ

កាណុង កាន អៃត សង់ តីសៗ ឡាក់កា អៃត យ៉ាគ់ បិយ អៃត ប្រ៉គ័ ប្រ៉ះ ម៉ិរ អៃត ប៉ាញ់សង់ អៃត អ្យក់ សឹត ប៉ាណូស សួន អៀង ពូ ចំ ដឹង គួង ៥ ប្លៃ ហះកា ត្រគ់ អន់ដា ពូ ចំ គួង ចៃង ដេល ហះកា អូ ត្រគ់ ចំ អញ់សៃ គួង ប៉ាទ្រូ អុះ ឃឺ ពូ ចំ យុ គួង អៃត ។ យុ គួង អៃត ពូ ចំ គួង អូ ប៉ាក័ អុះ ឃឺ ពូ អន់ទល តគ់ អន់តគ់ ដាគ់ កេះណោះ ពូ ចំ អង់អ្វៃ ម៉ោញ ចារ ។

បើមានពិធីធំៗ ដូចជា ពិធីសំណែនដល់ឆ្មបបុរាណ សែនចំការ សែនភូមិ រៀប អាពាហ៍ពិពាហ៍ ផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅជាដើម គេច្រើនវាយតែភ្លេងគង៥ផ្លែ ។ មានពេលខ្លះគេប្រើគង ១១ផ្លែ តែមិនមែនលេងចង្វាក់ ដូចពិធីបុណ្យខ្មោចនោះទេ គឺគេលេងបទផឹកស្រា ។ ការវាយគង ចង្វាក់ផឹកស្រាមិនតម្រូវឱ្យអ្នកវាយពាក់វានៅស្មានោះទេ គឺគេត្រូវចងព្យួរគងតាមលំដាប់រៀង ឯអ្នក វាយត្រូវអង្គុយវាយនៅនឹងកន្លែងផងដែរ ។

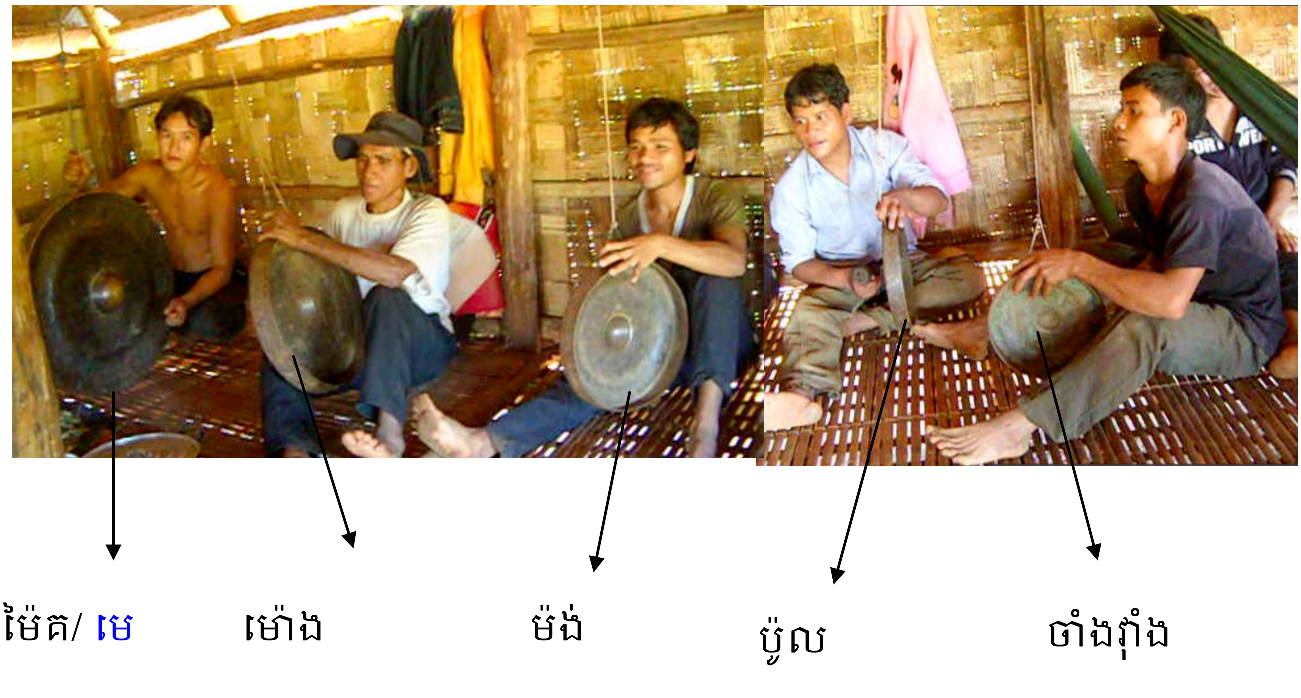

គ.ចំ កាណុង ត្រុំ កាប៉ូវ រ៉ៃក់ / វាយភ្លេងគងពេលគេសែន កាប់គោក្របី

ផា ពូ កោះ សា កាប៉ូវ អៃត សៃន ស្រុក តេះ លូ កោះ សា កាប៉ូវ រ៉ៃក់ សែន តាម ខាប់ខូ ពូ ចំ យុ គួង ត្រុំ សាំរ៉ាប់ តាវ៉ ជុំ ជុងគេ ចារ ពូ កត់ កាប៉ូវ លើ រ៉ៃក់ ។ យុ គួង ត្រុំ ទី ពៀវ នៃវ ដេល ៖

-យុ ទី១   ពូ ចំ ដឹង តាម័ ប្លៃ តងកាន ប៉ាណូស ៥ ដូវ ។

-យុ ទី២   ពូ ចំ ១១ ប្លៃ តងកាន ប៉ាណូស ១១ ដូវ ដេល   ។

បើមានពិធីកាប់គោក្របីសែនភូមិ ឬ កាប់គោក្របីសែនតាមគ្រួសារ គេលេងចង្វាក់មួយទៀតសម្រាប់ដើរក្រឡឹងជុំវិញក្របី ឬគោដែលបំរុងនឹងកាប់សែននោះ ។ ចង្វាក់ដើរក្រឡឹងនេះមានពីរបែបទៀតគឺ៖

-បទទី១ គេវាយគងចំនួន ៥ផ្លែ ហើយត្រូវការមនុស្សលេង ៥នាក់ ។

-បទទី២ គេវាយគងចំនួន ១១ផ្លែ ហើយត្រូវការមនុស្សលេង ១១នាក់ ។

១.៧.ឃ្យើង រ៉ែគ់ ពូ យរ អន់ឌូ លូ គួង

ភឿ អន់ ទី កាន រ៉ែគ់ សើម ពូ ចំ គួង ឡាយ លូ ឃ្យើង រ៉ែគ់ អន់ទៀគ ៧ ណាវ្គ ឡាក់កា សាគឺរ តីស សាគឺរ ថិ លូ សារ ព្យេរ ឃូ ។ ផា អ៉ែត ប៉ាគ់ ម៉ីរ ពូ ខ្លោម ច្យាប់ អន់ រ៉ែគ់ តំ គួប អ៊ែ ។ កាន យរ ឃ្យើង រ៉ែគ់ អន់ទៀគ ៧ អន់ឌូ លូ គួង កា ទី ឡាបៀប អន់ ត្រគ់ ខ ត្រគ់ នែវ ម៉ះ អ៊ែ ដេល ។ ឡាបៀប យរ ណោះ ទី ឡាក់កា កាន់តេះ អាះ

-ផា យុ គួង ប៉ាទ្រូ ពូ ពីត ដឹង សាគឺរ តីស ។

-ផា អ៉ែត កោះ សា កាប៉ូវ សៃន ស្រុក ពូ ពីត សាគឺរ តីស សាគឺរ ថិ លូ សារ ។

- ផា អ៉ែត ដោច ដាច ប៉ាគ់ ហី ប៉ាគ់ ក្រាន តាម ខាប់ខួ ពូ យរ ដឹង សារ ហាង សាំរ៉ាប់ ឡាយ លូ គួង ។

- ផា អ៉ែត ប៉ាគ់ ម៉ីរ ប៉ាគ់ ស្រ៊ែ ពូ យរ សារ លូ ច្យាប់ សាំរ៉ាប់ ឡាយ លូ គួង ។

ដើម្បីឱ្យសំឡេងគងមានភាពពីរោះរណ្ដំ គេយកភ្លេងដទៃទៀតមកលេងប្រគុំផ្សំនឹងគងមាន ដូចជា ឆាបមួយគូ ស្គរធំ ហើយពេលខ្លះគេប្រើស្គរតូចផងដែរ ។ បើធីកស្រាសែនចំការគេថែម ខ្លុយមួយទៀតយកមកផ្លុំផ្សំនឹងគង៥ផ្លែឱ្យមានសំឡេងចូលគ្នាយ៉ាងពីរោះ ។ ការយកឧបករណ៍ភ្លេងដទៃមកលេងផ្សំនឹងគងក៏មានបែបបទរបស់វាដែរ ។ បែបបទទាំងនោះមានដូចតទៅ ៖

-ចង្វាក់លេងក្នុងបុណ្យខ្មោច គេផ្សំជាមួយស្គរធំ និងស្គរតូច ។

-ពិធីសែនភូមិ គេលេងផ្សំជាមួយស្គរធំ ស្គរតូច និងឆាប២គូរ ។

-ពិធីសែនធំៗ តាមគ្រួសារនៅភូមិ មានតែជាមួយឆាប២គូរ ។

-ពិធីសែនចំការ គេលេងផ្សំជាមួយ ឆាប២គូរ និងខ្លុយមួយ ។

១.៨.ឡាខា កាណុង កាន ចំ គួង / សារប្រយោជន៍នៃការវាយគង

ពូ ចំ គួង ចំ ថៃង ប៉ិច អន់ កាន អៃត សង់ លូ អ្វៃ រ៉ាតុ ប៉ាទ្រូ អន់ ទី កាន រ៉ែគ់ សើម អរ់ ឡាំងអរ់ គូ ឡាំងគូក លូ ជៃ អន់ កាកី តៃប ។ សើគ ពៃ ផា ពូ អ្វៃ ពឹង ប៉ាទ្រូ ប៉ាត្រាច័ ពូ ចំ គួង ឡឹង តើម ង៉ាច ផូះ ទឹល តារ កេះណោះ ពូ ចំ ទឹល ប៉ាគ់ ទៀក ភឿ ជឹរ ហុំ ប៉ាច ម៉ូះ ម៉ាត់ លូ ប៉ិច កា ពូ អ្លុ អន់តគ់ ផា អន់ឌៃ ឡាក់ ប៉ាណូស អ្វៃ តារ កាណុង ង៉ាច ណោះ ។   ផា ពូ ចំ កាណុង កាន សៃនសាក់ ឃឺ ពូ ប៉ិច កា ប្រ៉ះ យ៉ាង អ្លុ អន់តគ់ អ្លុ កាតាំង ម៉ាគ់ ប្រ៉ែគ័ អន់ ដាគ់ ប៉ាណូស អឹគ អន់ ដាគ់ ។

គេវាយគងក្នុងពិធីនីមួយៗ គឺចង់ឱ្យពិធីនោះមានភាពសប្បាយរីករាយ និង កំដរមិនឱ្យងងុយដេក ជាពិសេសពិធីបុណ្យខ្មោចគេត្រូវកំដរ តាំងពីក្បាលព្រលប់ រហូតដល់ភ្លឺ បន្ទាប់មកពួកគាត់វាយភ្លេងគងនេះរហូតដក់កន្លែងមុជទឹក ដើម្បីលុបលាងមុខ ងូតទឹក និង ដើម្បីឱ្យអ្នកភូមិដឹងថាពួកគាត់ជាអ្នកដែលបានកំដរខ្មោចទាល់ភ្លឺពិតប្រាកដមែន ។ បើគេវាយគងក្នុងពិធីសែនព្រេនវិញ គឺចង់ឱ្យអារក្សអ្នកតាដឹងឮ និងទទួលស្គាល់សំណែន ហើយធ្វើឱ្យអ្នកឈឺជាសះស្បើយវិញ ។

២. សារ / ឆាប

សារ ឃឺ ឃឿង រ៉ត់ ម៉ោញ នៃវ សាំរ៉ាប់ យរ ដឹង លូ គួង តាម៉ ប្លៃ៉ អ៊ែ ទី ប៉ានីរ សាដាល់ អំពុះ អ៊ែ អប់ ហះកា ពូ អ្វូ អ្លុ យរ ដឹង អ៊ែ ង៉ាត អុះ ។ សារ ទី ២ ឃូ ឃឺ នៃវ ថូវ៉ នៃវ ថាំង សាំរ៉ាប់ តើល សឹត តើល គួង អ៊ែ ។ បក់ នៃវ ថូវ៉ សាំរ៉ាប់ ពួយ គួង ប៉ូល នៃវ ថាំង សាំរ៉ាប់ ពួយ ចាំងរ៉ាំង សួន អៀង ពូ តាប៉ាប៉ះ ពួយ យុ គួង អៃត ។ សារ ពូ ប្រ៉ែគ៉ លូ ប៉ាសយ់ ភឿ អន់ អ៊ែ តេះ ដាគ់ ។ សើគ ពៃ ពូ តាច់ អ៊ែ ម៉ោញ ឃូ រ៉ក់ ម៉ោញ ។ មួត ក្រាគ់ តាំងកង់ អន់ខ្មែ ចៃ ខាក់ យរ សារ អា ។

ឆាបជាឧបករណ៍ភ្លេងសម្រាប់លេងផ្សំជាមួយភ្លេងគង៥ផ្លែ វាមានសំឡេងឮខ្លាំងគ្រាន់បើដែរ តែគេមិនអាចលេងតែឯងបានឡើយ ។ ឆាបមានពីរគូសម្រាប់ឆ្លើយឆ្លងគ្នា គឺឆាបសំឡេងធំ និង ឆាបសំឡេងតូច ។ ឆាបសំឡេងធំទង្គិចតាមគងប៉ូល ហើយឆាបសំឡេងតូចវិញទង្គិចតាមសំឡេងគងចាំងរ៉ាំង ភាគច្រើនគេលេងចង្វាក់ផឹកស្រា ។ ឆាបគេធ្វើអំពីដែកស្រួយ ដើម្បីឱ្យវាមានសំឡេងល្អ ។ ពីដើមឆាបពីរគូគេដូរមានតម្លៃស្មើនឹងគោ១ក្បាល ។ ពេលផឹកស្រាស្រវឹងចាស់ៗចូលចិត្តលេងឆាបណាស់ ។

ឡាបៀប តាប៉ះ សារ អន់ឌូ លូ គួង / របៀបទង្គិចឆាបតាមគង

ម៉ែត/ មេ

ម៉ោង

ម៉ង់

ប៉ូល

ចាំងរ៉ាំង

ព្ង ចំ សារ ព្ងយ គួង ៥ ប្លៃត្រុំ កាប៉ូរ

គេទង្គិចឆាបតាមភ្លេងគង៥ផ្លែដើរក្រឡឹងជុំវិញក្របី

៣.ច្យាប់ / ខ្លុយ

ច្យាប់ ឃឺឃឿង រ័ត់ ម៉ះ ពូ សើគ ពែ ដេល ។ សុនសាត តំពួន គ្រឹង ព្រៅ៑ ឃើយ ប្រ៉ត៑ លូ យរ ច្យាប់ ឡឹង ទុញ្ញ កេះ ។ បក់ អ្លុ ខ្លោម ច្យាប ឃឺ អៀង មួត កាម៉ាក៑ ក្រាត់ តាំកង់ ខង អន់ឌ្មែ អ្លុ ហ្លង់ ឡឹង កាន អ្វៃ កោប លូ អ្លុ ហ្លង់ ឡឹង សារ មួត ក្រាត់ ប៉ាន់ ដឹង កាណុង អញ់ស្វែ ម៉ោញ្ញ ៧ ។ មួត ក្រាត់ ៧ កាម៉ាក៑ អង់កាន់ ត្រាំង ប្រ៉ត៑ អញ់ស្វែ តើល គួប សោប ផះ អន់ឌ្មែ អែត សង់ ប៉ាត់ ម៊ីរ ប៉ាត់ ស្រែ ។

ខ្លុយ ក៏ជាឧបការណ៍ភ្លេងបុរាណដែរ ។ ជនជាតិទំពួន គ្រឹង ព្រៅ ចេះផលិត និងប្រើប្រាស់ខ្លុយតាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ ។ អ្នកដែលចេះផ្លុំខ្លុយ ភាគច្រើនគឺមានតែបុរសចាស់ៗ និងអ្នកមានគ្រួសារ ព្រោះគេជាមនុស្សមានបទពិសោធន៍ ក្នុងជីវិតរស់នៅ ហើយគេយល់ពីអត្ថន័យក្នុងខ្លឹមសារចំរៀងនីមួយៗដែលច្រៀងដោយចាស់ៗ ។ ចាស់ៗតែច្រៀងឆ្លើយឆ្លងគ្នាតាមសំឡេងខ្លុយនេះក្នុងពិធីសែនចំការ ។

៣.១.កាណាត័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ត័ ច្យាប់ / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើខ្លុយ

ច្យាប់ ពូ ប្រ៉ត័ លូ ប៉ាអូ សាល្យេវ ក្រាក់ៗ ដាក់ ត្រាង័ ឡាតាំង ៧ ។ អំបាំង ណោះ ណាវ្គ ពូ តងកាន ទូត សាំរ៉ាប់ ប៉ឹត ហះ ពីរ ចារ ពូ ខ្លោម ។ ច្យាប់ ទី អំពុ តីស តុ ម៉ែត តីលើ តីស ឡឹង ណោះ ប៉ែត កេះណោះ ទី អំពុ អ៊្លឹង ម៉ោញ សាទ្យេ សល់ ។ អ៊ែ ទី ត្រោម ទិណោះ ៧ ត្រោម ចាំងហាយ្គ ឡឹង ត្រោម ម៉ោញ ប៉ាក់ ត្រោម តុ តាម៉ោញ សល់ (៣ សង់ទីម៉ិត) ។

ខ្លុយគេធ្វើអំពីវត្ថុធាតុដើមនៅក្នុងស្រុកដូចជាឬស្សីផ្អេរ ឬស្សីពកចាស់ល្អ ហើយស្តើង និង ក្រមួនសត្វម្រោម សម្រាប់បិទរន្ធផ្ចៃមុខកាត់របស់វា ។ ទំហំខ្លុយ គឺប៉ុនមេដៃ ឬធំជាងមេដៃបន្តិច មានប្រវែងជាងមួយចំអាម (៣០ សង់ទីម៉ែត្រ)។ វាមានរន្ធទាំងអស់ប្រាំពីររន្ធ ហើយចម្ងាយពីរន្ធមួយទៅរន្ធមួយប្រហែលជា១ធ្នាប់ (៣ សង់ទីម៉ែត្រ) ។

៣.២.ឡាបៀប យរ ច្យាប់ / របៀបប្រើខ្លុយ

តាម កាន ឡាប័ យើយ ឡឹង ម៉ោហ ពូ ប្រ៉ែគ័ ច្យាប់ សាំរ៉ាប់ ខ្លោម ប៉ាត់ ម៉ឺរ ថុន ពៀ ចាំងហិត គឹត តាកុល ទឹល ពៀ ទុំ ពូ ខ្លោម កាដារ់ លើ កាមុាំង កា ដាត់ ។ ផា ពូ អៃត ប៉ាត់ ម៉ឺរ ម៉ោញ ទង ៧ ឡាក់កា អៃត ប្រ៉ែគ័ ប្រ៉ែះ ពៀ អៃត អើ ប៉ាង៉ាត័ ពៀ ពូ ខ្លោម ច្យាប់ អន់ឌូ លូ គួង តាម័ ប្លៃ រ៉ែត់ ខាក់ ។ យុ អញ់សៃ ពូ ខ្លោម ច្យាប់ ទី ឡាក់កា អញ់សៃ ច្រើច អញ់សៃ តាម័ រ៉ាន់តាង លូ អញ់សៃ កូតយ៉ាយ លូ អញ់សៃ ប៉ាជូ តំពួន អន់ដា ដេល ។ ប៉ាណូស យុិល ទី ពៀរ ដូវ កាម៉ាក័ ១ ដូវ លូ អង់កាន់ ១ ដូវ ដេល សាំរ៉ាប់ តើល សឹត តើល គួប សោប ។

តាមទម្លាប់តាំងពីដើមរៀងមក ខ្លុយគេធ្វើសម្រាប់ផ្លុំនៅចំការពេលស្រូវមានកំពស់ចាប់ពីត្រឹមជង្គង់រហូតដល់វាទុំ ហើយគេផ្លុំបានទាំងពេលយប់ និងពេលថ្ងៃ ។ ពេលមានពិធីសែនចំការម្តងៗ គេតែងផ្លុំខ្លុយផ្សំនឹងភ្លេងគង៥ផ្លែ យ៉ាងពិរោះគួរឱ្យលន្លង់លន្លោចចិត្តក្រៃលែង ។ ទំនុកច្រៀងដែលគេនិយមផ្លុំខ្លុយមានដូចជាបទ ច្រើច តាំរ៉ាន់តាង កូតយ៉ាយ និងទំនុកច្រៀងរបស់អារក្សទំពួនផងដែរ ។ ពេលគេផ្លុំខ្លុយ ត្រូវមានអ្នកច្រៀងមានពីរនាក់ច្រៀងឆ្លងឆ្លើយគ្នា គឺបុរស១នាក់ និងស្ត្រី១នាក់ ។

៣.៣.ឡាខា កាណុង កាន ខ្លោម ច្យាប់ / ផលប្រយោជន៍របស់ខ្លុយ

ពូ ខ្លោម ច្យាប់ ម៉ោញ ទង ៧ ភឿ អន់ ពឹល សារ គ្លេះ ក្លាំង លូ សារ អុក ពុត ពៀក ផានែវ ពូ អ្ហៃ ម៉ោញ ដូវ ម៉ោញ ឌៀន ប៉ាគ់ មុីរ ប៉ាគ់ ស្រៃ ។ ម៉ោញ ណាវ្គ ផា ពូ អែត ប៉ាគ់ មុីរ ប្រ៉ែគ័ អន់ កា បក់ អ្លូ ប្រ៉ែគ័ អញ់សៃ ចាដៃ ប៉ាន់ដឹប ប៊ុច យ៉ុល បាប្រក់ បាប្រោ ។ ប៉ានីរ ច្យាប់ អា អ៊ែ រ៉ែគ់ លូ សាដាល់ កាតាំង ទឹល ប៉ាគ់ មុីរ ពូ ឡាក់ អ្ហៃ ក្យាម័ រណោះ ។

គេផ្លុំខ្លុយ ដើម្បីរសាយការនឿយហត់ ការអផ្សុក និងកាស្មុគ្រស្មាញទាំងពួង ពេលណាយើងនៅម្នាក់ឯងនៅចំការ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត បើគេមានពិធីសែនចំការ សំឡេងដ៏ពីរោះគ្រលួចរបស់ខ្លុយនឹងទាក់ទាញចិត្តអ្នកច្រៀងឱ្យច្រៀងខានតែបាន ។ សំឡេងខ្លុយពីរោះ លន្លង់លន្លោចណាស់ហើយអាច ឮដល់ចំការអ្នកជិតខាងទៀតផង ។

៤. សាគឹរ បើះ / ស្គរធំ

សាគឹរ បើះ ឃឺ ឃឿង រ៉ត់ ម៉ោញ នែវ សុនសាត តំពួន គ្រឹង ព្រៅ ឃើយ ប្រ៉ត៍ ឡឹង ម៉ោហ ម៉ាំង ពៃ កេះ ។ អ៊ែ ឃឺ កាណាត៍ រួម ទិ ស្រុក ឡាក់ ពូ រ៉ាន់ដាប់ ពឹង រ៉ោង ។ ផា ហី ក្រាន ពឿ តងកាន ប៊ិចយរ ពូ ត្រត់ ឡាំ អ្យក់ ប៉ាត់ រ៉ោង ហះកា ពូ ត្រត់ រ៉ាន់ដាប់ វ៉ាំងហៃ អន់ ដាត់ ៧ ។

វ៉ប់ដាវ់ ស្រុក បក់ អ៊្វៃ ទី សាគឹរ បើះ អា ឃឺ ស្រុក រ៉ាអើន ក៏គ្រែន ស្រុក ឡាអក់ ស្រុក តាប្រហង ស្វាយ លូ ស្រុក តាវ៉ែង លូ ស្រុក អន់ទៀត ៧ ណាវ៉្ត ។ ទី ស្រុក តេះ អៀង ណាវ៉្ត អ្វទី សាគឹរ អា ញូន កា អ្វ សួវ ទី ប៉ាណួស អ្ល ប្រ៉ត៍ លូ អ្វ សួវ ទី ប៉ាណួស អ្យក់ ពុត ចៃគ រ៉ាន់ដាប់ វ៉ាំងហៃ ខង ប៉ាណួស តាណើរ កិញអៀ ពូ ឃឹត ផា សាគឹរ អ្វទី ខា ។

ស្គរធំ ជាឧបការណ៍ភ្លេងបុរាណដែលជនជាតិ គ្រឹង ព្រៅ និងទំពួនធ្លាប់ធ្វើតាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ ។ វាជាសម្បត្តិរួមដែលគេរក្សាទុកនៅរោងភូមិ ។ ដូចនេះបើគ្រួសារណាត្រូវការប្រើក្នុងពិធីអ្វីមួយ គេមានសិទ្ធិយកវាមកប្រើតាមគ្រួសាររហូតចប់ពិធីបាន តែត្រូវទទួលខុសត្រូវថែរក្សាកុំឱ្យខូចខាតដោយខ្លួនឯង ។ សព្វថ្ងៃនេះ ភូមិដែលនៅមានស្គរធំនេះមានដូចជា ភូមិល្អឺនក្រែន ភូមិល្អឺនកាងមីស ភូមិល្អក់ ភូមិត្រងស្វាយ និងភូមិតាវ៉ែង ។ល។ ចំណែកភូមិផ្សេងៗទៀត ឡែងមានស្គរ ដោយសារមិនសូវមានអ្នកចេះធ្វើ និងមិនសូវមានអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ថែរក្សា ព្រោះមនុស្សស្រករក្រោយគេមិនសូវឱ្យតំលៃពីសារប្រយោជន៍របស់វា ។

៤.១.កាណាត័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ែត័ សាគឹរ បេិះ/ ធនធានដែលគេយកមកធ្វើស្គរ

សាគឹរ បេិះអា មួត ក្រាត់ ប្រ៉ែត័ លូ អ្លឹង រ៉ាម៉ាល ខង អ្លឹង អ៊ែ ជឹច កាចាប័ លូ ឡាម៉ត់ ចោះ ត្រោម ។ ចារ ពូ កាមេ អន់ អ៊ែ តេះ ពូ ប្រ៉ែត័ លូ អង់ការ រ៉ក់ លើ អង់ការ អញ៉សោង ខង អង់ការ អន់ខ្មែ ដាត់ ឡាតាំង ប្រ៉ែត័ អន់ សាគឹរ តេះ ដាត់ សាដាល់ ។ តាម ថាំម៉ាដា សាគឹរ បេិះ អំពុ អ្លឹង អ៊ែ ឃឹ ១ មិុត អំពុ តឹស ណាវ្គ ឃឹ អ្វូ លឹះ ឡឹង ទង ទិ មិុត អុះ ។ ត្រង័ អ៊ែ ពូ ប្រោ៉ះ ចាំង អន់ ហ៊ច គែង ណោះ គែ អា តឹស ហះ អន់តិត័ រ៉ុច លូ ត្រង័ កាតាប័ ការ់ពឺ ។

ស្គរធំ ត្រូវបានចាស់បុរាណផលិតអំពីដើមឈើម្យ៉ាងឈ្មោះថា ដើម**រ៉ាម៉ាល** ព្រោះឈើនេះវាស្រាល ទន់ល្មមងាយស្រួលចោះរន្ធ ហើយវាជាប់បានយូរទៀតផង ។ កន្លែងគេវាយ គេពាសវានឹងស្បែកគោ ឬស្បែកទន្សោង ព្រោះស្បែកសត្វ ទាំងពីរនេះ មានលក្ខណៈស្តើង ហើយជួយឱ្យស្គរឮល្អទៀតផង ។ ជាទូទៅស្គរធំមានប្រវែងប្រហែល ១ម៉ែត្រ មានទំហំមុខកាត់ ប្រហែល មិនលើសពីកន្លះម៉ែត្រឡើយ ។ ទ្រង់ទ្រាយវា គេចាំងឱ្យចេញជារាងពងក្រពើ តែមានមុខកាត់ស្មើ ទាំងសងខាង ។

៤.២.ឡាប្បៀប រ៉ុត សាគឺរ / របៀបពាសស្គរ

អន់ទ្រួល ចឹង រឹត សាគឺរ ឰ ត្រគ់ អ្យក់ អង់ការ រ៉ក់ លើ អង់ការ អញ់សោង ត្រាំ ពឹង ទៀក ៥ ម៉ាំង ហិ ភឿ អន់ បុាំងឡៃ ឡាក់ តឹត ពឹង អង់ការ ណោះ អោម ។ កេះ ណោះ ឰ ត្រគ់ គច ឡាច់ ទិ បុាំងឡៃ អោម អន់ អ្វៃ ង៉ាត ដឹង អង់ការ ឡាតាំង ៧ ។ កេះណោះ ណាវ្គ ឰ អ្យក់ អង់ការ ណោះ រ៉ុត ពឹង សាគឺរ ហាង ។

មុននឹងពាសស្គរ គេយកស្បែកគោ ឬស្បែក ទន្សោងទៅត្រាំក្នុងទឹកចំនួន៥យប់សិន ដើម្បីឱ្យសាច់ដែលនៅជាប់លើស្បែកនោះ ស្អុយរលួយ ។ បន្ទាប់មកគេកោសសាច់នោះចេញឱ្យអស់ ដើម្បីឱ្យស្បែកស្តើង ។ បន្ទាប់មកទៀតគេយកទៅពាសលើស្គរតែម្តង ។

៤.៣.កាណំ កាណុង កាន ប្រ៉ែគ័ សាគីរ បើះ/ ត្រណមក្នុងការធ្វើស្គរធំ

ឡ្យ.រ ល.រ	កាន កំ / ត្រណម	ខ កំ / មូលហេតុតម
១	ផា ពូ ចោះ សាគីរ ១ដារ់ អ្វូ តាលុះ ឃឺ កំ ។ ត្រូវចោះរន្ធឱ្យរួចក្នុងរយៈពេល១ថ្ងៃ ។	អ្យូគ កា សាគីរ តេះ អ្វូ រ៉ែគ់ ។ ខ្លាចស្គរឮមិនពីរោះ ។
២	ផះ ពូ រ៉ុត អង់ការ ពឹង សាគីរ ឃឺ ត្រគ់ អន់ សាគីរ តែង អង់កក់ ហិ ភឿ សៃន ។ ពេលពាសស្គរ គឺត្រូវដាក់ស្គរនៅខាងក្រោយខ្នង និងសែនជាមុនសិន ដាច់ខាតកុំដាក់ស្គរនៅខាងមុខ ។	ភឿ ដៃ អន់ ប៉ាង៉ាត័ មួត ប្រ៉ែគ័ សាគីរ ម៉ុត អ្វៃ កាណុង សាគីរ ផា ប៉ាង៉ាត័ អន់ឌ្មៃ អ្វៃ កាណុង សាគីរ ចឹង ទី សារ អិគ ព្លូ តោ័ អោម ។ បង្ការកុំឱ្យព្រលឹងអ្នកធ្វើស្គរ នៅក្នុងស្គរ ព្រោះគេជឿថាបើព្រលឹងអ្នកណានៅក្នុងស្គរ អ្នកនោះនឹងឈឺគ្រុន ។
៣	ផះ ពូ ប្រ៉ែគ័ សាគីរ អ្វូ អន់ ពឿ ម៉ុត ហៃ អុះ ។ ហាមមិនឱ្យអ្នកផ្សេងចូលមើលគេធ្វើស្គរឡើយ ។	ចឹង ប្រ៉ែគ័ អន់ កា សាគីរ ឡាម៉ែគ់ ប៉ាទុះ យរ អ្វូ ទុញ អុះ ។ ធ្វើឱ្យស្គរឆាប់បែក ប្រើមិនបានយូរទេ ។

៤.៤.កាន ស្រោច សាគីរ / ការសែនស្គរ

ផា សាគីរ កេះ អ្យាង័ ពូ ត្រគ់ អែត ស្រោច អ៊ែ លូ តាពៃ ម៉ោញ តើម លូ សាគៃ ១ កាតុ ភឿ អន់ សាគីរ ណោះ ដាគ់ កាចាប័ ទី យរ ទុញ សាណាំ ។ ម៉ោញ ណាវ្គ ប៉ាតាង អែត តូះ អន់ កាមួត បក់ ប្រ៉គ័ សាគីរ រ៉ាយ៉ោះ ខង អន់ឌៃ ក្លេះ ប្រ៉គ័ សាគីរ អ្លាត ង៉ារ សន់ទូ ។

ពេលស្គររួចរាល់ទាំងស្រុងហើយ ចាស់ទុំត្រូវរៀបចំពិធីសែន រួមមានស្រា១ពាង និងជ្រូក១ ដើម្បីឱ្យស្គរនោះជាប់បានយូរ និងដើម្បីទុកជាការអរគុណដល់អ្នកធ្វើស្គរទាំងអស់ ព្រោះពួកគាត់លះបង់ពេលវេលា និងកម្លាំងក្នុងការធ្វើស្គររហូតបានរួចរាល់ ។

៤.៥.កាន យរ សាគីរ / ការប្រើប្រាស់ស្គរ

ពូ យរ សាគីរ តីស សាំរ៉ាប់ ពីត កាណុង កាន សាំខាន់ៗ ឡាក់កា គែង កាន់តេះ អា ៖

-ពីត អើ កាំឡាំង ស្រុក រ៉ះ ឡឹង កាន ចុនថៃ កាណុង ស្រុក តេះ ឡាក់កា អុញ សា ហី ក្រាន លូ កាន តៅ អោម ភឿ អន់ កាំឡាំង ស្រុ អ្លុ អន់តគ់ លូ សឹត តង័ សឹត រ៉ាតុ ។

-ពីត ប៉ាញ់សើម កាណុង កាន អែង សង់ អូ ផា ពឹង រ៉ោង លើ ពឹង ហី កាំឡាំង ស្រុក ។

គេប្រើប្រាស់ស្គរសម្រាប់វាយក្នុងពិធី និងហេតុការណ៍សំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

-ជាសញ្ញាមួយហៅអ្នកភូមិមកជួយ មកកំដរពេលណាមានហេតុការណ៍ដែលកើតឡើងក្នុងភូមិដូចជាភ្លើងឆេះផ្ទះសម្បែង មានអ្នកស្លាប់ជាដើម ។

-វាយផ្សំជាមួយភ្លេងគង ក្នុងពិធីអ្វីមួយធ្វើឡើងជាលក្ខណៈគ្រួសារ និងភូមិទាំងមូល ។

៤.៦.ឃ្មើង រ៉ត់ អន់ទ្យេគ ពូ យរ អន់ឌូ លូ សាគីរ តីស / ភ្លេងដែលគេលេងផ្សំនឹងស្គរធំ

សាគីរ តីស ពូ ពីត អន់ឌូ លូ គួង ៥ ប្លៃ លើ គួង ចែង ពូ ពីត សាគីរ ត្រគ់ គ្រប់ យុ អញ់សែ ឡាក់កា យុ គួង អែត យុ គួង ត្រុំ យុ អញ់សែ សាំងខុំ លូ យុ អញ់សែ ស៊ិនឡាប៉ាគ់ ។ បក់ពីត សាគីរ ត្រគ់ សាំងកៃ ជែ អន់ ពឹក លើ ប្រ៉ាល់ តាឡាម័ ប្រ៉គ័ នីចម័ អន់ អ៊ែ តេះ អញ់សុំ តំ សាម៉ើរ៉ត់ ទឹក រ៉ាន់ទឹក ។

ស្គរធំនេះ គេតែងតែវាយផ្សំនឹងគង១៣ផ្លែ និងគង៥ផ្លែ ហើយគេវាយវាបានគ្រប់ចង្វាក់ ដូចជា ចង្វាក់ផឹកស្រា ចង្វាក់ដើរក្រឡឹងក្របី ចង្វាក់ភ្លេងបុរាណ និងចង្វាក់ចម្រៀងសិល្បៈ ។ អ្នកវាយស្គរត្រូវស្តាប់សំឡេងគង ចៀសវាងកុំឱ្យលឿនពេក ឬយឺតពេក ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវាមានសំឡេងស៊ីគ្នា នោះទើបស្តាប់ទៅពីរោះ ។

៥.សាគឹរ ថិ / **ស្គរតូច**

សាគឺរ ទុចាត់ កា យឿង រ៉ត់ ពូ សើគ ពែ នីទៅ ដេល សុនសាត តំពួន គ្រឹង ព្រៅ អ្គុ ប្រ៉ត៉ លូ ឃើយ យរ សាគឹង ថិ អា ឡឹង ទុញ កេះ ។ រ៉ប់ដារ់ អា ទី ស្រុក តេះ អៀង ដេល អ្ងូ ប្រ៉ត៉ សាគឺរ ទុចាត់ អា ឡាក់កា សាគឺរ តឹស ដេល ញូន កា អ្ងូ សួវ ទី ប៉ាណ្ឌូស អ្គុ ប្រ៉ត៉ លូ អ្ងូសួវ ទី ប៉ាណ្ឌូស អ្យក់ ពុតចៃគ វ៉ាន់ដាប់ រ៉ាំងហៃ ។

សាគឺរ ទុចាត់ ឡាក់ កាណាត៉ រួម កាំឡាំង ស្រុក ពូ អ្ងូ អន់ អឿម យរ តាម ហី ឡាក់ កា សាគឺរ តឹស អុះ ។ សាគឺរ ទុចាត់ អា ពូ យរ ដឹង ដារ់ អៃត សៃន ស្រុក កោះ កាប៉ូវ ១ លើ កា កាប៉ូវ ២ ។ ទឹល វ៉ាវ៉ាច់ អៃត សៃន ស្រុក កេះ ពូ អន់ទល សាគឺរ ទុចាត់ ពឹង អន់ត្វល៉ រ៉ោង ភឿ ជៃ អន់ មួត សាស្វា លូ មួត បក់ ង៉ល់ តាប៉ះ វ៉ាណាញ់ ឡាឡិត៉ ឡាឡាត៉ ។

ស្គរតូច ជាឧបការណ៍ភ្លេងបុរាណដែលជនជាតិ គ្រឹង ព្រៅ និងទំពួនធ្លាប់ធ្វើ តាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ ។ តែសព្វថ្ងៃនេះភូមិភាគច្រើន លែងធ្វើស្គរតូចនេះ ដូចស្គរធំដែរ ហើយដោយសារមិនសូវមានអ្នកចេះធ្វើ និងមិនសូវមានអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ថែរក្សា ។

ស្គរតូចជាសម្បត្តិរួមរបស់ភូមិតែអ្នកភូមិមិនអាចខ្ចីប្រើតាមគ្រួសារដូចស្គរធំបានទេ លើកលែងតែមានពិធីសែនភូមិកាប់ក្របីមួយ ឬពីរក្បាលទើបគេប្រើវាបាន ។ ពេលចប់ពិធីគេព្យួរទុកវាក្នុងរោងប្រជុំភូមិ ដើម្បីកុំឱ្យក្មេងៗ ឬជនខិលខូច វាយលេងផ្តេសផ្តាស់ ។

៤.១.កាណាត័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ត័ សាគឺរ ទុចាត់ / ធនធានគេយកមកធ្វើស្គរតូច

សាគឺរ ថិ អា មួត ក្រាត់ ប្រ៉ត័ លូ អ្លូង វ៉ាម៉ាល ខង អ្លូង អ៊ែ ជឹច កាចាប័ លូ ឡាម៉ត់ ចោះ ត្រោម ។ ចារ ពូ កាមេ អន់ អ៊ែ តេះ ពូ ប្រ៉ត័ លូ អង់ការ រ៉ក់ លើ អង់ការ អញ់សោង ឡាក់កា សាគឺរ តឹស នីទៅ ដេល ។ តាម ចាំម៉ាដា សាគឺរ ថិ ទី អំពុ អ្លឹង ១ ហាត់ សល់ អំពុតឹស តឹស តឹស ឡឹង តាប៉ាល់ ប៉េះ ។ ត្រង័ អ៊ែ ពូ ប្រោះ ចាំង អន់ ហ៊ច តែង ណោះ តៃ អា តឹស ហះ អន់តិត័ វ៉ឹច លូ ត្រង័ កាតាប័ ការ់ពឺ ។

ស្គរតូចគេធ្វើអំពីដើមឈើម្យាង ភាសាទំពួនហៅថា **ដើមវ៉ាម៉ាល** ព្រោះវាស្រាល និងជាប់បាន យូរ ហើយងាយស្រួលចោះរន្ធ ។   កន្លែងគេវាយ គេពាសនឹងស្បែកគោ ឬស្បែកទន្សោង ដូចស្គរធំដែរ ។ ជាទូទៅស្គរតូច មានប្រវែង ជាងកន្លះម៉ែត្រ ហើយមានទំហំធំជាងត្បាល់បុកស្រូវ ។ វាមាន រាងដូចពងក្រពើ ។

៤.២.ឡាបៀប វ៉ុត សាគឺរ ទុចាត់ ៖ ប្រ៉ត័ ឡាក់កា សាគឺរ តឹស នីទៅ ដេល ។

របៀបពាសស្គរតូច ៖ ធ្វើដូចស្គរធំដែរ ។

៤.៣.កាន កំ ផះ ប្រ៉ត័ សាគឺរ ទុចាត់ ៖ ប្រ៉ត័ ឡាក់កា សាគឺរ តឹស ដេល ។

ត្រណមពេលធ្វើស្គរតូច ៖ ធ្វើដូចស្គរធំដែរ ។

៤.៤.កាន សែន ស្រោច សាគឺរ ទុចាត់ ៖ ប្រ៉ត័ ឡាក់កា សាគឺរ តឹស ដេល ។

ការសែនស្គរតូច ៖ ធ្វើដូចស្គរធំដែរ ។

ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ
ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ

៤.៥.កាន យរ សាគឹរ ទុចាត់ /ការប្រើប្រាស់ស្គរតូច

សាគឹរ ថិ ពូ អូ អន់ បក់ ចំ ម៉ោញ អ្យក់ តាប៉ះ ឡិគ័ឡាគ័ កាណុង កាន អែត សង់ កំប៉ិក កំប៉ក់ ប៉ាគ់ ហី ប៉ាគ់ ក្រាន លើ ប៉ាគ់ ម៉ីរ ប៉ាគ់ ស្រែ អុះ ។ ពូ អ្យក់ តាប៉ះ អ៊ែ ដឹង កាណុង កាន អែត តីស ៧ ឡាក់កា អែត ប៉ាយ៉ាម័ ស្រុក អែត ហាវ រ៉ោង លូ កាប៉ូវ ម៉ោញ លើ កាប៉ូវ ព្យេវ ។

ស្គរតូចនេះ គេមិនអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកណាម្នាក់យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងកម្មវិធីសែនព្រេនតាមគ្រួសារបានឡើយ ទោះបីនៅផ្ទះឬនៅចំការក៏ដោយ ។ គេប្រើប្រាស់វាបានតែក្នុងពិធីសែនភូមិកាប់ក្របីមួយ ឬពីរក្បាលតែប៉ុណ្ណោះ ។

៤.៦.យឿង វ៉គ់ អន់ទៀគ ពូ យរ លូ សាគឹរ ទុចាត់/ ភ្លេងផ្សេងៗដែលគេលេងផ្សំ

យឿង វ៉គ់ សាំរ៉ាប់ បអន់ឌូ លូ សាគឹរ ទុចាត់ ទី ឡាក់ កា គួង ៥ ប្លៃ លើ កា គួង ចៃង សារ ១ ឃូ លូ សាគឹរ តីស អន់ដា ដេល ។ ពូ កាមេ សាគឹរ ថិ ប្រ៉ែគ័ នីចម័ អន់ ត្រគ់ លូ ប៉ានីរ គួង ភឿ អន់ មួត បក់ ឡាំ អែត សា ទី កាន វ៉គ់ សើម លូ អន់ ប្រ៉ះ កាតាំង ម៉ាគ់ អន់ខ្ញែ រ៉ុំងហៃ រ៉ុំងខ្យា កាំឡាំង ស្រុក ទិឌូ អន់ ទី កាន សាណុក អ្វែ សាណុក កោប ។

ឧបករណ៏ភ្លេងដែលគេតែងតែលេងផ្សំជាមួយស្គរតូចមានដូចជាគង១៣ផ្លែ ឬគង៥ផ្លែ ដូចស្គរធំដែរ ។ គេវាយស្គរតូច ឱ្យត្រូវតាមសំឡេងគង ដើម្បីឱ្យអ្នកចូលរួមកម្មវិធីសែនមានការសប្បាយរីករាយ និងដើម្បីឱ្យអារក្សអ្នកតាដឹងឮ ហើយធ្វើឱ្យអ្នកភូមិរស់នៅសុខបានសុខដុមរមនា។

៦. សាគឺរ ប៉ាជូ / **ស្គរអារក្ស**

សាគឺរ ប៉ាជូ កា ឃឿង រ៉ត់ ម៉ោហ ម៉ោញ នៃវ ឡាក់ សុនសាត តំពួន គ្រឹង ព្រៅ ពិន អ្លូ ប្រ៉ត៍ លូ បាត់ យរ ឡឹង សើគ កេះ ហះកា ពូ យរ ផះ ពូ ប្រ៉ត៍ ប៉ាជូ តង៍ ប៉ាណ្លូស អីគ ព្លូ ។

ស្គរអារក្ស ជាឧបការណ៍ភ្លេងបុរាណ មួយប្រភេទ ដែលជនជាតិទំពួនគ្រឹង និងព្រៅ ចេះផលិត និងប្រើប្រាស់តាំងពីយូរលង់ណាស់មកហើយ តែគេប្រើបានតែពេលដែលគេបញ្ជាន់អារក្ស ។

៦.១.កាណាត៍ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ត៍ សាគឺរ ប៉ាជូ / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើស្គរអារក្ស

សាគឺរ ប៉ាជូ អា ពូ ម៉ាន លូ តេះ កាអ៊ិល អ៊ែ ទី ត្រង៍ ទ្រៀយ វ៉ឹច លូ គៀត សាតៃ (គៀត តឹស) អំពុ អ្លឹង អ៊ែ ឃឺ ប៉ែត ចឹង ទឹល ទងតិត៍ ម៉ិត ។ ចារ ពូ តាប៉ះ ពូ ប្រ៉ត៍ លូ អង់ការ រ៉ាយ៉ា លើ អង់ការ តាម៉ី ។ អ៊ែ ទី ព្លូ កាប្រហឹ តេះ ៧ កេះណោះ ពូ ច្រាត់ ដាត់ ឡាយ៉ាម័ ប្រ៉ែ ។ ហះ ឡាណុច អង់ការ ចារ ពូ សៃ៊ត ចាក់ លូ ប្រ៉ៃ ដាត់ ឡាយ៉ាម័ ដេល ខង ពូ ប៉ុច កា អ៊ែ កាចាប័ ។

ស្គរអារក្ស គេសូន្យអំពីដីឥដ្ឋ មានរាងដូចឃ្លោកធំ ហើយមានប្រវែងជិតកន្លះម៉ែត្រ បាតវាគេពាសនឹងស្បែកទន្សោង ឬស្បែកពស់ថ្លាន់ ។ វាមានពណ៌ប្រផេះរំលេចដោយក្បូរក្បាច់រចនាយ៉ាងស្អាត ។ នៅជាយស្បែកគេដេរភ្ជាប់នឹងតួស្គរ ដោយខ្សែផ្តៅយ៉ាងស្អាត ដើម្បីឱ្យវាជាប់បានយូរ ។

ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ

៦.២.កាន យរ សាគឺរ ប៉ាជូ / ការប្រើប្រាស់ស្គរអារក្ស

ពូ យរ សាគឺរ ប៉ាជូ កាណុង កាន ប្រ៉គ័ ប៉ាជូ គ្រឹង ប៉ាជូ ព្រៅ៉ ប៉ាគ់ ស្រុក លើ ប៉ាគ់ ម៉ឺរ ។ ប៉ាណួស តាប៉ះ សាគឺរ ប៉ាជូ អា ទី ដឹង មួត កាម៉ាក័ ។ ពូ តាប៉ះ អ៊ែ អន់ឌូ លូ ប៉ា នឺរ ប៉ី ភឿ អន់ ប៉ាជូ យ៉ិល តាម ផ្លែង ម៉ោញ ៗ ។ ផះ ពូ តាប៉ះ សាគឺរ ណោះ ណាវ្គ ផា អ៊ែ តេះ អូ ត្រគ់ លូ ប៉ី ពូ តាទ្យេង ប៉ាអច់ សាគឺរ ពឹង អុញ ភឿ អន់ អង់ការ រ៉ឹត ថាំង ម៉ាគ់ ដាគ់ តេះ រ៉គ់ ។ រ៉ប់ដារ់ អា សាគឺរ ប៉ាជូ ហ្យូង អូ សូវ ទី ពូ ម៉ាន កេះ ខង កិ ញអៀ អូ សូវ ទី ប៉ាជូ ។

ស្គរអារក្ស គេប្រើបានតែក្នុងពិធីបញ្ជាន់អារក្សគ្រឹង ព្រៅ ដែលធ្វើឡើងនៅក្នុងភូមិ ឬនៅចំការ ។ ពិធីបញ្ជាន់អារក្សតម្រូវឱ្យគេទះស្គរ ផ្សំនឹងភ្លេងដទៃទៀត គេហៅថាប៉ី ដើម្បីឱ្យអារក្សច្រៀងត្រូវតាមលំដាប់លំដោយនៃបទនីមួយៗ ។ ពេលកំពុងលេងភ្លេងបើសំឡេងស្គរខុសពីសំឡេងប៉ី គេតែកំដៅបាតស្គរនឹងភ្លើង ដើម្បីឱ្យសំឡេងវាឮពីរោះដូចដើម ។ សព្វថ្ងៃនេះគេឡែងផលិតស្គរនេះទៀតហើយ ដោយសារមិនសូវមានអារក្ស ។

៧. ទ្រួ / គែន

កាណាគ័ អា ឃឺ ឃឿង រ៉គ់ ម៉ោញ នែវ ណាវ្គ ពូ អន់ សិច ផា ទ្រួ ហះកា តំពួន ស្រុក អន់ដា អន់ សិច ផា ជើង ស្រុក អន់ដា ណាវ្គ អន់ សិច ផា ដេង ។ សើគ ពៃ មួត តាតាម័ រ៉ូះ សុនសាត សួន ប៉ែត តំពួន គ្រឹង ព្រោ័ ឱុ យរ អ៊ែ ខាក់ ។

គែន ជាឧបករណ៍បុរាណមួយប្រភេទដែលជនជាតិទំពួនដាក់ឈ្មោះខុសៗគ្នាទៅតាមភូមិនីមួយៗ គឺភូមិខ្លះគេហៅថា **ទ្រួ** ភូមិខ្លះហៅថា **ជើង** និងភូមិខ្លះទៀតហៅថា**ដេង** ។ កំលោះក្រមុំជំនាន់មុនៗចូលចិត្តប្រើវាណាស់ ។

៧.១.កាណាត័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ត័ ទ្រូ / ធនធានគេយកមកធ្វើគែន

ទ្រូ ពូ ប្រ៉គ័ លូ ប៉ាអ្ងូ លូ សាល្បៀវ ។ ឡាបៀប ប្រ៉គ័ ទ្រូ ឃឺ ពូ វែង ប៉ាអ្ងូ លើ សាល្បៀវ បក់ ពូ បាស ត្រគ់ ប៉ានីរ គួប អ៊ែ កេះ តគ័ អំប៉ាំង គួប អ៊ែ កេះណោះ វែង លើ កត់ ប៉ាតុំ គួប អ៊ែ កា ដាគ់ តាម បក់ ឡាប័ យរ ។ ទ្រូ ទី ប៉ានីរ ថាំង ថ្ងវ័ តគ់ អន់តគ់ ត្រគ់ អន់ដា ពូ ប្រ៉គ័ ដឹង ៧ កាតុ ត្រគ់ អន់ដា ណាវ្គ ៩ កាតុ អ៊ែ ទី ប៉ានីរ ម៉ង់ ទី ប៉ានីរ ម៉ោង លូ ទី ប៉ានីរ ថៃង ឡាក់កា គួង ទឹង នីទៅ ដេល ។ មួត ខ្លោម ទ្រូ អា សួន អៀង មួត អង់កាន់ រ៉ូះ ហះកា ពូ ខ្លោម មង កាម៉ាំង អន់ទ្រួល ឡឹង ពូ ចឹង តៃប សួន អៀង ពូ ខ្លោម អ៊ែ ប៉ាគ់ ស្រុក ។

គែនគេធ្វើអំពីឫស្សីផ្អរ ឬឫស្សីពកក៏បាន ។ វិធីធ្វើគឺគេវែងកំណាត់ឫស្សីដែលគេកាត់ត្រូវតាមខ្នង់សំឡេងរួចជាស្រេច បន្ទាប់មកវែងតម្រៀបគ្នា ឬចងភ្ជាប់គ្នាក៏បានអាស្រ័យតាមទម្លាប់អ្នកប្រើ ។ គែនមានសំឡេងតូច សំឡេងធំតាមលំដាប់រៀងគ្នា ដូចសំឡេងគងដែរ ។ អ្នកផ្លុំគែន ភាគច្រើនពួកក្រមុំៗ តែគេច្រើនផ្លុំនៅភូមិ នាពេលយប់មុនពេលចូលគេង ។

៧.២.ឡាបៀប ខ្លោម ទ្រូ / របៀបផ្លុំគែន

ទ្រូ ពូ ខ្លោម ប៉ាឡឹង ៗ ម៉ឹង ដឹង ខ្យាល ឡឹង ពីរ សាំរ៉ាប់ ប្រ៉គ័ អញ៉ូសែ ។ ម៉ៃគ តីទិ ញៀវ សាំរ៉ាប់ ប្រ៉គ័ ប៉ានីរ ម៉ង់ លូ ម៉ោង អន់ ត្រគ់ លូ យុ អញ៉ូសែ ។ ទ្រូ អា ពូ ខ្លោម ដឹង អ៊ែ កា ដាគ់ លើ ខ្លោម អន់ឌូ លូ ព្រួក លូ គួង ទឹង កា ដាគ់ ។

គេផ្លុំគែនដោយថ្ពម ហើយប្រើខ្យល់មាត់ធ្វើជាចង្វាក់ភ្លេង ។ មេដៃទាំងពីរសម្រាប់ធ្វើសំឡេងដូចគងម៉ង់ និងគងម៉ោង ។ គេផ្លុំវាតែឯងក៏បាន ឬផ្លុំផ្សំនឹងព្រួក ឬចាប៉ីឃ្លោកក៏បានដែរ។

៨. ព្រួក / **សាដៀវ**

កាណាគ័ អា សុនសាត តំពួន អើ សិច ផា ព្រួក អ៊ែ ទី ប៉ានីរ រ៉គ់ ណោះ ហាង ពូ សើគ ពែ ថៃ យរ អ៊ែ ឡាក់កា ឃឿង រ៉គ់ អន់ទៀគ ៧ ដេល ។

ឧបករណ៍នេះ ជនជាតិទំពួនហៅថា **ព្រួក** វាមានទឹកដមសំឡេងពីរោះ ទើបធ្វើឱ្យមនុស្សសម័យដើមនិយមប្រើប្រាស់វាណាស់ ។ វាមានរាងស្រដៀងនឹង **សាដៀវ** (ឧបករណ៍ភ្លេងខ្មែរ) ។

៨.១.កាណាត៌ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ត៌ ព្រួក / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើសាដៀវ

ទង ព្រួក ពូ ប្រ៉ត៌ លូ ប៉ាអូ តឹស តុ ម៉ែត តី តែង កាន់តេះ តូ លូ អ្លូង សាំរ៉ាប់ ចារ គែត កាសែ ។ ព្រួក ទី កាសែ ២ ពូ ប្រ៉ត៌ លូ កាសែ ឡោះ កាសែ ម៉ោញ សាំរ៉ាប់ ថាំង កាសែ ម៉ោញ ណាវ្គ សាំរ៉ាប់ ថូវ័ ។ តុះ អ៊ែ ៥ កាតុ ពូ ប្រ៉ត៌ លូ សាលៀ វ៉ាំងគួង ប៉ឹត លូ ទូត តុទ កាចាប័ ។ ប៉ាណង់ ពៀវ ពូ ប្រ៉ត៌ លូ ប៉ាអូ កាពឹល ត្រាង័ ៧ កា ដាគ់ លូ អ្លូង កា ដាគ់ ។ ភឿ ជែ អន់ ឡាកាញ៉ូ តី បក់ អន់ទែង ព្រួក ពូ ចៃគ អន់តួវ ហះ អន់តិត៌ លូ អន់ អ៊ែ តេះ សាដាល់ ។

តួសាដៀវ ធ្វើពីដើមឬស្សីទំហំប៉ុនមេដៃ និងឈើមួយកំណាត់ សំរាប់ធ្វើមេទប់ខ្សែ ។ វាមានខ្សែពីរធ្វើអំពីអំបោះ ខ្សែមួយសំឡេងតូច ហើយខ្សែមួយទៀតសំឡេងធំ ។ រីឯខ្ទង់សំឡេងទាំងប្រាំរបស់វា គេធ្វើអំពីពកពុទ្រាព្រៃ បិទភ្ជាប់ដោយជ័រម្រោមយ៉ាងជាប់ ។ ព្រលួតទាំងពីសម្រាប់រឹតខ្សែ គេធ្វើអីរឬស្សីចាស់ហើយក្រាស់ល្អ ឬធ្វើអំពីឈើក៏បាន ។ ដើម្បីបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់អ្នកលេងកុំឱ្យចុកដៃ និងមាន សំឡេងឮខ្លាំងគេបានដាក់ឃ្លោកមួយចំ ចំនុចកណ្ដាលតួរបស់វា ។

៨.២.កាន យរ ព្រួក / ការប្រើប្រាស់សាដៀវ

មួត បក់ អ្លូ អន់ទែង ព្រួក អា ឃី ទី ដឹង មួត កាម៉ាក័ ៧ ។ មួត តាតាម័ ឌុ អន់ទែង ព្រួក អា ផះ អន៉ខ៊ែ អ្វៃ ប៉ាតុំ គួប ពឹង រ៉ោង លូ ប៉ាគ់ រ៉ោង ដង់ ចារ អន់ខ៊ែ តៃប លូ ប៉ាគ់ ហី មួត អង់កាន់ រ៉ូះ ។ តាតាម័ ពូ សើគ ពៃ អ្លូ អញ់សៃ អន់ទែង ព្រួក អៀង ឡាក់កា អញ់សៃ ប្រ៉ុ អង់កាន់ បើក អំប៉ារ ប្រ៉ុ ត្រាក័ ពេល អញ់សៃ ចាក់ ទឹង គង លូ អញ់សៃ ចាវ៉ៃ ។ ហះកា សុនសាត ទំពួន អន់ទែង ព្រួក អា អន់ឌូ លូ កាណើ សាំរ៉ាប់ ប្រ៉ែគ័ ប៉ាជូ ទំពួន ។ មួត បក់ អ្លូ អន់ទែង ព្រួក អញ់សៃ ប៉ាជូ ទី ដឹង មួត កាម៉ាក័ ក្រាគ់ ។

អ្នកដែលចេះលេងសាដៀវនេះ គឺមានតែបុរសៗតែប៉ុណ្ណោះ ។ ពួកកំលោះៗ ចូលចិត្តដេញសាដៀវ នៅកន្លែងដែលគេជួបជុំគ្នា ដូចជានៅរោងភូមិ នៅផ្ទះកូនកំលោះ និងនៅផ្ទះកូនក្រមុំ ដើម្បីស្ដាប់កំសាន្ត និងបង្កើនភាពស្និទ្ធស្នាល ។ កំលោះពីដើមចេះបទច្រើនសម្រាប់ដេញដូចជាបទ សុំនាងបើកទ្វារ សុំនាងក្រាលកន្ទេល ចាក់ទឹងគង និងបទសៃមចាវ៉ៃជាដើម ។ ក្រៅពីការដេញសម្រាប់ស្ដាប់កំសាន្ត ជនជាតិទំពួនដេញសាដៀវផ្សំនឹងភ្លេងកាណើពេលណាគេធ្វើពិធីបញ្ជាន់អារក្សទំពួន ។ ប៉ុន្តែអ្នកដែលចេះដេញចង្វាក់ភ្លេងអារក្សនោះ មានតែបុរសចាស់ៗប៉ុណ្ណោះ ។

៩. កាណី / កាណី

កាណិ អា ឃឺ ឃឿង វ៉ត់ ម៉ោញ នែវ សុនសាត តំពួន ប្រ៉ត័ សាំរ៉ាប់ អ៊ិត អញ់សែ៊ ម៉ោហ លូ អញ់សែ៊ ប៉ាជូ តំពួន ។ អ៊ែ ទី ប៉ានីវ វ៉ត់ វ៉ែ ខាក់ ហះកា អ្វ សូវ សាដាល់ ប៉ុប ចំ អុះ ។

ឧបករណ៍ភ្លេងនេះ ជនជាតិទំពួនហៅថា **កាណី ។** វាឧបករណ៍ភ្លេងមួយប្រភេទដែលជនជាតិទំពួនផលិតឡើងសម្រាប់លេងបទបុរាណ ចម្រៀងបុរាណ ឬចម្រៀងអារក្សទំពួន ។ វាមានទឹកដមសំឡេងពីរោះណាស់ តែវាមិនសូវខ្លាំងទេ ។

៩.១.កាណាត័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ត័ កាណើ / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើកាណើ

ភ្លូង ពូ ឌុ អ្យក់ ប្រ៉ត័ កាណើ ឃឺ តើម ច្បុះ ខង អ៊ែ ប្រ៉ត័ អន់ កាណើ តេះ វ៉ក់ លូ ដាគ់ អូ ចាដះ តិគ័ ។ កាណើ អា ត្រង័ អ៊ែ ឡាត ពឹង អន់ទិ អ៊ែ ពូ ច្រាគ់ ដាគ់ ឡាយ៉ាម័ ខាក់ ។ អ៊ែ ទី តុះ ៩ ឡាក់ កា ព្រួក ដេល ។ ភឿ ជែ អន់ ឡាកាញ៉ូ តី បក់ អ៊ិត លូ អន់ អ៊ែ តេះ ឡាហាង ពូ ចៃគ អន់តួវ គៀត ហះ អន់តិគ័។ មួត បក់ អ្លុ អ៊ិត កាណើ អា ឃឺ ទី ដឹង មួត កាម៉ាក័ ៧ ។

ដើមឈើ ដែលគេនិយមយកមកធ្វើជាកាណើគឺដើម **ច្បុះ** ព្រោះវាធ្វើឱ្យកាណើ ឮល្អ និងមិនប្រេះបែកទៀតផង ។ វាមានរាងសំប៉ែត រំលេចទៅដោយក្បូរក្បាច់រចនាយ៉ាងស្អាត ។ វាមានខ្ទង់ចាប់សំឡេងចំនួន៩ ដូចសាដៀវដែរ ។ ដើម្បីបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់អ្នកលេងកុំឱ្យចុកដៃ និងមានសំឡេងខ្លាំងល្អ គេបានដាក់ឃ្លោកមួយចំកណ្តាលតួរបស់វាដម្រាប់ផ្ទឹបនឹងដើមទ្រូងពេលណាគេកូតវា ។ អ្នកដែលចេះកូតកាណើ គឺមានតែបុរសៗតែប៉ុណ្ណោះ ។

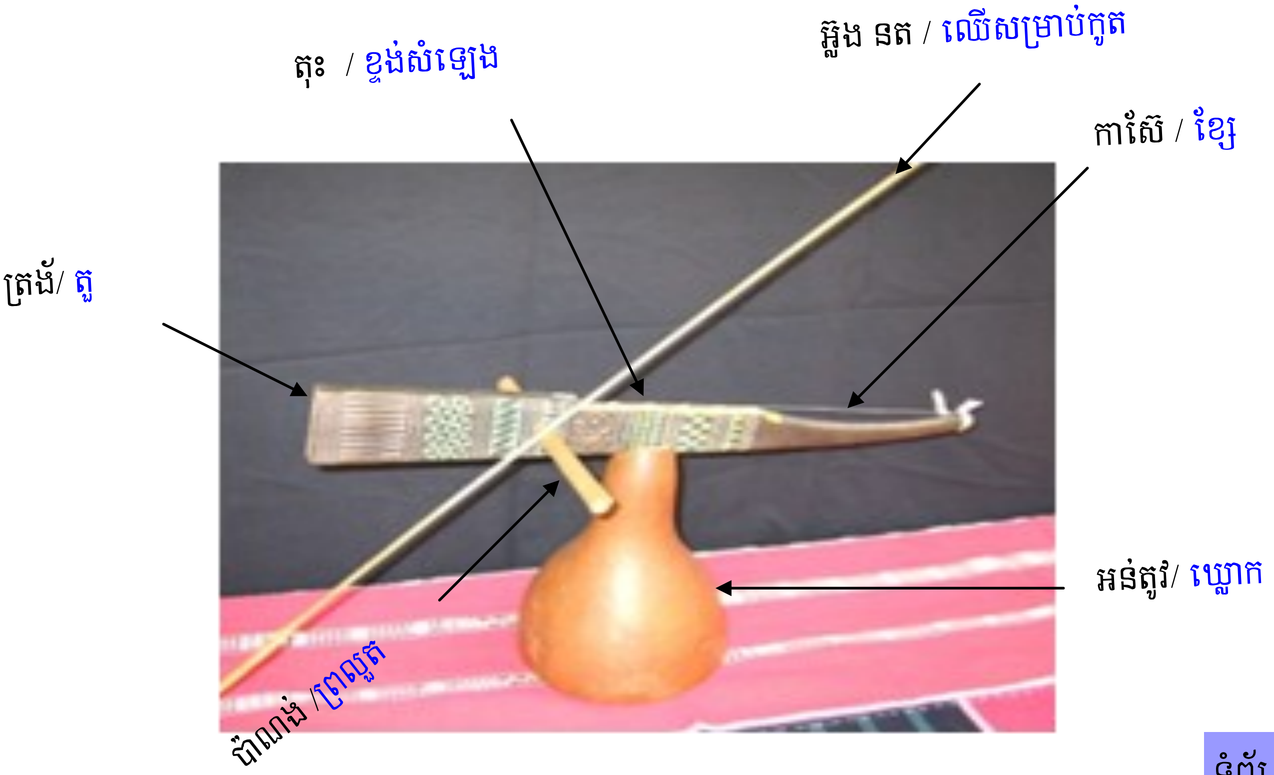

ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ

៩.២.កាន យរ កាណី / ការប្រើប្រាស់កាណី

កណី ពូ ប្រ៉ែគ័ សាំរ៉ាប់ អ៊ិត កា ប៉ាជូ ទំពួន ។ ផា ពូ អ្យក់ ប៉ាជូ ម៉ោញ ទង ៗ ពូ អ៊ិត កាណី ឡឹង តើម ង៉ាច ទឹល តារ សាំបួត់ ឡូត ខង ប៉ាជូ ទី ផ្លែង អៀង ខាក់ ។ ប៉ាណូស អ៊ិត កាណី ត្រគ់ អ៊ិត ប៉ាណាំ ផ្លែង ប៉ាជូ អន់ទ្រួល ឡឹង ព្រួក កេះណោះ ប៉ាជូ យ៉ិល ពួយ អន់តឹគ ។ ប៉ាណូស បក់ អ្លុ អ៊ិត កាណី អន់ខ្មែ អ្លុ យុ អញ៉ូសែ អៀង ណោះ អន់ខ្មែ ចឹង អ្លុ ប៉ាណាំ ទ្រង ប៉ាជូ ។

កាណីត្រូវបានគេផលិតសម្រាប់កូតក្នុងពិធីបញ្ជាន់អារក្សទំពួន ។ ដូចនេះពេលគេបញ្ជាន់អារក្សទំពួនម្ដងៗគេកូតកាណីនេះតាំងពីក្បាលព្រលប់រហូតដល់ភ្លឺ ព្រោះអារក្សមានទំនុកច្រៀងច្រើនណាស់ ។ អ្នកកូតកាណីត្រូវកូតនាំមុខអារក្សជានិច្ចមុនសាដៀវ បន្ទាប់មកអារក្សច្រៀងតាមក្រោយ ។ អ្នកដែលចេះកូតកាណី គឺជាអ្នកដែលចេះបទភ្លេងអារក្ស ។

ដាក់រូបភាពកូតកាណី

ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ

១០. ម៉ុម / ទ្រ

ម៉ុម ឡាក់ ឃឿង រ៉ត់ ម៉ោញ នៃវ ត្រង័ អ៊ែ ចឹង រ៉ិច លូ ព្រួក ហះកា អ៊ែ ទី កាសែ៊ ដឹង ម៉ោញ លូ ទី ទឹង សាំរ៉ាប់ អន់ តេះ កត់ លូ កាសែ៊ ព្រៀយ តុត ថាំង ភឿ អន់ អ៊ែ តេះ ចាដាល់ កេះ ណោះ ពូ អ៊ិត អ៊ែ អញ់សែ៊ សើត ពៃ កា អ្លុ អញ់សែ៊ កិញអៀ កា អ្លុ ដេល ។

ទ្រ ជាឧបករណ៍ភ្លេងមួយប្រភេទទៀត ដែលមានរូបរាង ស្រដៀងនឹងព្រួកដែរ ប៉ុន្តែវាមានខ្សែតែមួយ និងបំពង់សំឡេងមួយភ្ជាប់ដោយខ្សែអំបោះយ៉ាងតឹង ដើម្បីឱ្យវាមាន សំឡេងឮខ្លាំងរំពង ហើយកូតបានទាំងបទសម័យទាំងបទបុរាណ ។ ចំពោះសំឡេងវាវិញ ឮសូរពិរោះគួរឱ្យចង់ស្តាប់ ។

១០.១.កាណាត័ ពូ អៀក់ ប្រ៉ត័ ម៉ុម / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើទ្រ

កាណាត័ ពូ អៀក់ ប្រ៉ត័ ម៉ុម កា អូ យច ឡឹង កាណាត័ ពូ អៀក់ ប្រ៉ត័ ព្រួក អុះ ទី ប៉ាអូ អ្លីង លូ សាល្បៀ សាំរ៉ាប់ ប្រ៉ត័ តុះ ឡាក់ ចារ តួរ័ ប៉ានីរ ថូរ័ លើ ថាំង ហះកា ម៉ុម ពូ ចៃគ កាសែ៊ ដឹង ម៉ោញ សាំរ៉ាប់ អ៊ិត ។

ធនធានដែលគេនិយមយកមកធ្វើទ្រ ក៏មិនខុសពីសាដៀវនោះទេ គឺមានឫស្សី ឈើ និងបន្ទារធំៗសម្រាប់បិទភ្ជាប់ធ្វើខ្ចង់សំឡេង គ្រាន់តែទ្រគេដាក់ខ្សែតែមួយសម្រាប់កូត ។

ឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ

១០.២.កាន យរ ម៉ិម / ការប្រើប្រាស់ទ្រ

ម៉ិម ឃី ឃឿង រ៉ត់ ម៉ោញ នែវ ទី ប៉ានីរ រ៉ត់ ខាក់ សួន អៀង ពូ អ៊ិត អ៊ែ អន់ឌូ លូ គួង ទឹង លើ គួង ថៃង ភឿ តង័ មួត ប្រ៉ត័ អញ់ស៊ែ អន់ ត្រត់ ពួយ ប៉ានីរ គួង បក់ ពូ អ្វៃ ចំ ភឿ ដែ អន់ ប៉ាល្ងួស យ៉ិល ពឹក លើ ប្រ៉ាល់ តាឡាម័ ។ មួត ឌុ អ៊ិត ម៉ិម សួន អៀង មួត តាតាម័   អន់ឌ្មៃ បាត់ អ៊ិត កាណុង រ៉ោង មង កាម៉ាំង ។ ចានែក មួត ក្រាត់ មួត សាណាដី អន់ឌ្មៃ យរ ម៉ិម ដារ់ ចំ ទី កាន កាតាប័ ចំ គួង អញ់ស៊ែ ស៊ិនឡាប៉ាត់ ។ ពូ អ៊ិត ម៉ិម យុ អញ់ស៊ែ ចំហូ កា អ្លុ លូ អញ់ស៊ែ ស៊ិនឡាប៉ាត់ កា អ្លុ ដេល ។

ទ្រក៏ជាឧបករណ៍ភ្លេងដែលមានទឹកដមសំឡេងពីរោះមិនចាញ់ភ្លេងដទៃឡើយ ភាគច្រើនគេកូតវាផ្សំជាមួយចាប៉ីឃ្លោក និងគង១២ផ្លែ ដើម្បីបង្កលក្ខណៈងាយ ស្រួលដល់អ្នកច្រៀង ឱ្យច្រៀងត្រូវតាមចង្វាក់ ។ អ្នកដែលប្រើឧបករណ៍ភ្លេងទ្រច្រើនជាងគេគឺកំលោះៗ ជាពិសេសគេចូលចិត្តលេងនៅរោងភូមិនាពេលយប់ ។ ឯចាស់ៗគេប្រើតែពេលណាមានកម្មវិធីសិល្បៈរាំគង តែប៉ុណ្ណោះ ។

១៦. គួងទឹង / ចាប៉ីឃ្លោក

គួង ទឹង អា កា ឃឿង រ័គ់ ម៉ោញ នៃវ ពូ ឌុ យរ ឡឹង ប៉ាសើគ នីទៅ ដេល ហះ កា ពូ យរ ក្លឹង កាខាក់ ផះ រ៉ាំងរ៉ាំង សាណាំ ១៩៧៩ ទឹល ១៩៩៣ ខង រ៉ាំងរ៉ាំង ណោះ ពូ ឌុ ថត អញ់សែ ចំហូ តំពួន ញូន កា ទី ពូ អ្ន ប្រ៉ែត៍ អញ់សែ ចំហូ អៀង ដូវ ។ មួត បក់ អ្ន ចំ គួងទឹង ឡាក់ លៅ សិច ឡឹង ពូ ទី ឡាក់ កា វត័ កាឌិត វត័ ដាយ វត័ ខ្យុង វត័ រ៉ូ ទី អៀង ឡឹងណោះ ណាវ្គ ។ រ៉ាំងរ៉ាំង សាណាំ ១៩៨៣ ទឹល ១៩៩៣ អូ ផា កា កាណុង ស្រុក អូ ផា កា ប៉ាត់ ចារ តាហាន អូ ផា កា ប៉ាត់ ចារ មួត កុម៉ា ហៀន ឃឺ ទី គួង ទឹង ទិ ណោះ៍ ។

ចាប៉ីឃ្លោក ជាឧបករណ៍ភ្លេង ដែលបុរសជនជាតិដើមភាគតិច និយមប្រើ ច្រើន ដូចភ្លេងដទៃទៀតដែរ ជាពិសេសក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៩៣ ព្រោះក្នុង កំឡុងឆ្នាំនោះ គេនិយមថតចំរៀងចំហូភាសាទំពួន ដែលច្រៀងដោយអ្នកចំរៀង ល្បីៗជាច្រើនរូប ។ តន្ត្រីករចាប៉ីឃ្លោកជើងចាស់លេចធ្លោជាងគេមានលោក កាឌិត លោក ដាយ លោក ខ្យុង លោក រ៉ូ លោក ចាង ជាដើម ។ល។ ចន្លោះឆ្នាំ១៩៨៣-១៩៩៣ ទាំងនៅក្នុងភូមិ ទាំងនៅបន្ទាយទាហាន ឬនៅមណ្ឌលកុមារឈានមុខ ដែលមានបងប្អូនជនជាតិដើមភាគតិចច្រើនគឺតែងតែមានវត្តមានចាប៉ីឃ្លោកនៅទីនោះ ។

១១.១.កាណាត៍ ពូ អ្យក់ ប្រ៊ត៍ តួង ទឹង / **ធនធានដែលគេយកមកធ្វើចាប៉ីឃ្លោក**

-ប៉ាអូ លើ សាល្បៀវ ម៉ោញ អង់វ៉ាន សាំរ៉ាប់ ប្រ៊ត៍ ត្រង់

-អន់ទ្រៀម ចំលួន ១០ កាសៃ សាំរ៉ាប់ ។

-គៀត សាំរ៉ាប់ បាល ប្រ៊ត៍ អន់តួវ អន់ អ៊ែ ហោល

-គង សាំរ៉ាប់ ខើយ្ហ អន់ទ្រៀម ជៃ អន់ អ៊ែ ទឹះ ទឹង

-ប៉ាអូ ត្រាង៍ ៧ លើ អ្លួង សារ សាំរ៉ាប់ ប្រ៊ត៍ ប៉ាណង់

-ឫស្សីផ្អរ ឬ ឫស្សីពកមួយកំណាត់សម្រាប់ធ្វើតួររបស់ចាប៉ីឃ្លោក

-លួសចំនួន ១០ខ្សែ

-ឃ្លោកសម្រាប់ចងភ្ជាប់នឹងតួចាប៉ីឃ្លោក ដើម្បីឱ្យសំឡេងវាឮខ្លាំង

-កងធ្វើពីដែក ឬស្ពាន់ សម្រាប់កល់ខ្សែសំឡេងកុំឱ្យវាទើសនឹងបំពង់ឫស្សី ។

-ឫស្សីចាស់ហើយក្រាស់ ឈើខ្លឹម សម្រាប់ធ្វើព្រលួត

១១.២.កាន យរ គួង ទឹង / ការប្រើប្រាស់ចាប៉ីឃ្លោក

គួង ទឹង ពូ ប្រ៉ែគ័ សាំរ៉ាប់ កាប្លេះ ប៉ិច កា រ៉ែគ់ សើម ពុត ព្យេក ។ ចានែក មួត តាតាម័ ៗ អន់ឌ្ហែ អ្យក់ គួង ទឹង ឡាំ កាប្លេះ ប៉ាគ់ ហី មួត អង់កាន់ រ៉ូះ អង់កាន់ ដាយ មង កាមុាំង ។ ត្រគ់ អន់ដា អន់ឌ្ហែ យ៉ិល តើល សឹត តើល ប៉ានីរ សោប កា ទី ដេល ។ គួង ទឹង ទី ប៉ានីរ ឡាក់កា គួង ដោច ដេល កេះណោះ ណាវ្គ ពូ កាប្លេះ អញ់សែ៊ ណើរ ណាវ កិញអ្យៀ កា អ្លូ អញ់សែ៊ សើគ កា អ្លូ ដេល តាម បក់ អ្យះ ។ ផា ពូ កាប្លេះ ម៉ោញ ទង ៧ ពិន សាំយ៉ាំង រ៉ែគ់ អ្រែះ កាញ់អ្រែះ លូ ឡាម៉ែគ់ ពួយ ប៉ានីរ ពូ យ៉ិល ខង ប៉ាណួស កាប្លេះ ទី ដឹង ១ដូវ ។ គួង ទឹង អា ពូ ខ្លេះ ដឹង អ៊ែ ង៉ាត កា ដាគ់ ខ្លេះ អន់ឌូ លូ ទ្រួ មុិម កា ដាគ់ ។

គេធ្វើចាប៉ីឃ្លោកសម្រាប់ដេញកំសាន្តអារម្មណ៍ពេលអផ្សុក ។ ហើយចំណែកពួកកំលោះៗ គេដេញចាប៉ីឃ្លោកនៅពេលណាដែលគេនៅជុំគ្នានៅរោងប្រជុំភូមិ និងនៅផ្ទះកូនក្រមុំនៅពេលយប់ព្រលប់ ។ ពេលខ្លះកំលោះ និងក្រមុំ ច្រៀងឆ្លើយឆ្លងគ្នាក៏មានដែរ ។

លក្ខណៈពិសេសរបស់ចាប៉ីឃ្លោក គឺវាមានប្រព័ន្ធសំឡេងដូចគងធំដែរ ប៉ុន្តែគេដេញបានទាំងបទសម័យ និងបទភ្លេងគងបុរាណ អាស្រ័យលើការប៉ិនប្រសប់របស់តន្ត្រីករ ។ លើស ពីនេះទៀតសោត វាមានសំឡេងពិរោះរង្គំ ហើយអាចលើកដាក់សំឡេងតាមអ្នកច្រៀងបានយ៉ាងងាយ ព្រោះអ្នកដេញមានតែម្នាក់ ។ គេដេញចាប៉ីឃ្លោកដាច់តែឯងក៏បាន ឬដេញប្រគុំជាមួយភ្លេងដទៃទៀតដូចជា ទ្រ គែន ក៏បាន ។

១២. ចៃង តាឡោង / គងឃ្មោះ

ចៃង តាឡោង ឃឺ ឃឿង វ៉ត់ ម៉ោញ នៃវ ទីត្រង័ វ៉ឺល ឡាក់កា គួង ចៃង ដេល ហះកា អ៊ែ តឹស ថិ សាម៉ុី ទៅ គួប អ៊ែ ។ ពូ ចំ អ៊ែ ពេល ទី កាន អៃត សង់ អន់ទ្យេត ៗ ឡាក់កា អៃត សៃន ស្រុក អៃត ប្រ៉េគ័ ប្រ៉េះ ហឹ អៃត ប៉ាញ៉សង់ អៃត អ្យក់ សឹត ក្លោ កម៉ាញ៉ អៃត ប្រ៉េគ័ ប្រ៉េះ ប៉ាគ់ ម៉ុីរ អន់ដា ដេល ។

ឃ្មោះ ជាឧបករណ៍ភ្លេងម៉្យាង មានរាងមូលដូចគងដែរ តែមានចំនួន១គូ និងមានទំហំប៉ុនគ្នា ។ ឃ្មោះគេវាយក្នុងពិធីផ្សេងៗដូចជា សែនភូមិ សែនតាមគ្រួសារ រៀបការ ផ្លាស់ទីលំនៅ និងពិធីសែនចំការជាដើម ។

១២.១.ចារ ពូ តាច់ ចែង តាឡោង / ប្រភពដែលគេទិញគងឃ្មោះ

មួត ក្រាគ់ ៧ រ៉ះ ផា ចែង តាឡោង អា ពូ តាច់ ឡឹង ប៉ាថេត ឡាវ កាំឡៃ កាប៉ូវ ៧ កល់ លើ ១៥ កល់ លើ អៀង ឡឹង អា កា ទី ដេល ។ ទី ដឹង ក្រាគ់ ស្រុក លូ បក់ ប្រ៉ះ ប៉ាត្រង័ ទី កាប៉ូវ រ៉ក់ អៀង ចឹង ទី តាច់ ចែង តាឡោង អា ។ ចែង តាឡោង ឡាក់ ពូ យើយ តាច់ យរ ទី ២ នៃវ នៃវ ទី ១ ពូ ប្រ៉គ័ លូ ប៉ាសយ់ នៃវ ទី ២ ពូ ប្រ៉គ័ លូ សាប៉ាន័ ។ ចែង តាឡោង គឹត ខា ឡឹង ពូ ឃឺ ចែង តាឡោង ទី ឡាយ ជៀត ម៉ាស ជៀត សាំរ៉ុត ។

តាមចាស់ៗនិយាយប្រាប់ គងឃ្មោះមួយគូរ គេដូរនឹងក្របីពី៧-១៥ ក្បាល ឬអាចច្រើនជាងនេះ ក៏មានដែរ ។ មានតែមេកន្រ្ទាញ និងអ្នកមានឥទ្ធិពល ដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិ គោក្របីច្រើនទេ ទើបមានលទ្ធភាព ទិញគងឃ្មោះនេះបាន ។ គងឃ្មោះ ដែលគេធ្លាប់ទិញយកមកប្រើប្រាស់មានពីរប្រភេទ គឺគងឃ្មោះធ្វើអំពីដែក និងគងឃ្មោះធ្វើអំពីស្ពាន់ ។ ហើយគងឃ្មោះដែលថ្លៃជាងគេ គឺគងឃ្មោះណាដែលមានលាយជាតិមាស និងជាតិសំរិទ្ធ ។

១២.២.ឡាបៀប ចំ ចៃង តាឡោង / របៀប វាយគងឃ្មោះ

ចៃង តាឡោង អា ពូ តង កាន ប៉ាណូស ២ លើ ៣ ដូវ សាំរ៉ាប់ ចំ អ៊ែ ឃី គែង ង៉ឺរ ១ ដូវ គែង អង់កក់ ១ ដូវ លើ ២ ដូវ កា ដាត់ ។ មួត បក់ អ្លួ ចំ ចៃង តាឡោង អា ទី ដឹង មួត តាំងកង់ ក្រាត់ ។ យុ ពូ ចំ ចៃង តាឡោង អា ទី អ្វូ ប៉ៃត អុះ ។ ពូ ចំ អ៊ែ ប៉ាតាង ប៉ានីរ កាប ឡាក់កា កាប ប៉ានេ តាំប៉ោក គួប សោប លើ តះ រ៉ល់ ញួក ទ្យុំ គួប សោប ប៉ាអប់ ពឹង ពឹង ណោះ ហង ភឿង អន់ ទី កាន រ៉គ់ សើម ។

ក្នុងការវាយគងឃ្មោះ គឺគេត្រូវការមនុស្សពី២ទៅ៣នាក់ គឺខាងមុខ ១នាក់ ឯខាងក្រោយ១នាក់ក៏បាន ២នាក់ក៏បាន ។ អ្នកដែលចេះវាយ គឺមានតែបុរសចាស់ៗ ។ ទំនុកបទដែលគេវាយឃ្មោះមានច្រើនប្រភេទ ។ ហើយអត្ថន័យក្នុងបទនីមួយៗនោះ គឺមានការសរសើរ បង្អាប់ ឬលេបខាយគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីបង្ករភាពសប្បាយរីករាយ ។

១៣.ប៉ី / ប៉ី

ប៉ី ឃី ឃឿង រ៉ត់ ម៉ោញ នែវ ពូ ប្រ៉ត័ សាំរ៉ាប់ ខ្លោម អន់ឌូ លូ សាគឺរ ផះ ពូ ប្រ៉ត័ ប៉ាជូ ត្រឹង លើ ប៉ាជូ ព្រ៉ា ។ ប៉ានីរ ប៉ី រ៉ត់ នីទៅ ដេល ដឹង កា អ៉ែ តេះ ប្រ៉ត័ កាន់ខ្មែល ៧ ប៉ែត ។ អ៉ែ ទី ត្រោម សាំរ៉ាប់ ពុត ប៉ាហើយ ប៉ានីរ ចំលួន តាំប៉ើះ ត្រោម ឡាក់កា ច្បាប់ ដេល ។

ប៉ីជាឧបករណ៏ភ្លេង សម្រាប់ផ្លុំផ្សំជាមួយនឹងស្គរ ពេលណា មានកម្មវិធីបញ្ជាន់អារក្សត្រឹង និងអារក្សព្រៅ ។ ប៉ីមានសំឡេងពីរោះ តែវាពុមិនសូវខ្លាំងទេ ។ វាមានរន្ធខ្ទង់សំឡេងចំនួន ៧រន្ធដូចខ្លុយដែរ ។

១៣.១.កាណាត័ ពួ អ្យក់ ប្រ៉ត័ ប៉ី / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើប៉ី

កាណាត័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ត័ លូ ប៉ាអូ លើ សាល្បៀវ ត្រាង័ ៧ តីស តុ ម៉ៃគ តី ។ ទ្រង កាំប៉ុង ពូ ចាវ គ្រោម សាំរ៉ាប់ អន់ ទី ប៉ានីរ ថូវ័ ថាំង ចំលួន ៦ គ្រោម ។ ទ្រង កាន់ តេះ ពូ ចាវ ១ គ្រោម ។ ចអំប៉្បិត អ៉ែ ពូ ប្រ៉ត័ លូ សាប៉ាន័ ប្រ៉ាក់ ចៃគ ប៊ិង ចានែង គែង សាំងអេ្យា ។ ប៉ុ ទី អំពុ អ្លឹង ឃឹ ១ហាត់ ។

ធនធានដែលគេយកមកធ្វើប៉ីមាន ឫស្សីផ្ករ ឬ ឫស្សីពកដែលចាស់ល្អ ហើយមានទំហំប៉ុនមេដៃ ។ ផ្នែកខាងលើគេចោះរន្ធសម្រាប់ធ្វើខ្ទង់សំឡេងចំនួន ៦រន្ធ ហើយផ្នែកខាងក្រោមគេចោះរន្ធតែ១រន្ធប៉ុណ្ណោះ ។ឯអណ្ដាតរបស់វាគេធ្វើពីស្ពាន់ ឬប្រាក់ ហើយគេចោះកន្លែងដាក់វានៅចំហៀងខាងឆ្វេង ។ ប៉ីមានប្រវែងប្រហែល១ហត្ថ ឬក្រោមកន្លះម៉ែត្រ ។

អំប្បិត / អណ្ដាត

តែង កល់ / ផ្នែកក្បាលនៃប៉ី

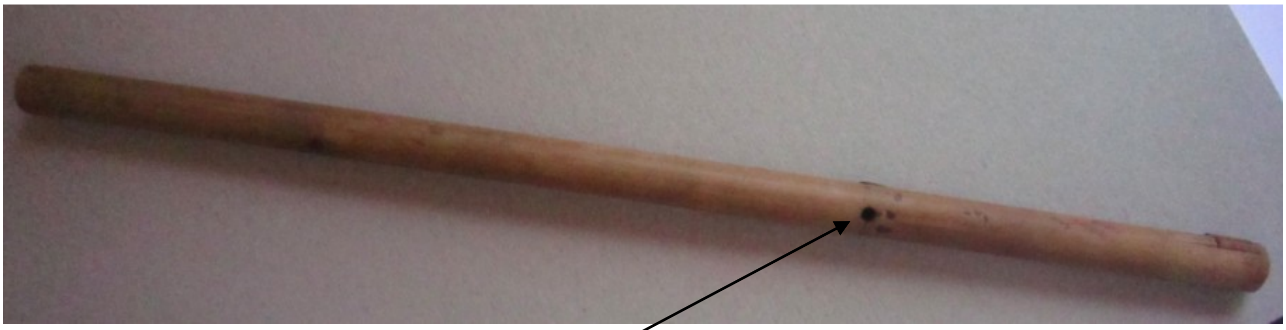

គ្រោម កាន់តេះ / រន្ធខាងក្រោម

១៤.គួង ណាគ់ / រនាត

គួង ណាគ័ ឃី ឃឿង វ៉ត់ ម៉ោហ ម៉ោញ នៃវ សុនសាត សួន ប៉ែត តំពួន គ្រឹង ព្រៅ ប្រ៉េគ័ សាំរ៉ាប់ ចំ ប៉ាតាង គួង ដោច ឡាក់កា គួង ទឹង នីទៅ ដេល អ៉ែ ទី ប៉ានីរ វ៉ត់ លូ ដាត់ ឡាហាង ណើង តិគ័ ។ ពូ ឌុ ចំ គួង ណាគ់ ផះ ពូ អ៉្វៃ ប៉ាគ់ ម៊ុរ ម៉ោញ ដូវ ម៉ោញ ឌ៉ែន លើ ប៉ាគ់ ចារ ពូ រង កាប៉ូវ វ៉ក់ ភ្យឿ ជែ អន់ ឡាង៉ាន់ ។

រនាត ជាឧបករណ៏ភ្លេងបុរាណ មួយបែបទៀត ដែលជនជាតិទំពួន គ្រឹង ព្រៅ ផលិតឡើងសម្រាប់វាយជំនួសគងធំដូចចាប៉ីឃ្លោកដែរ វាមានទឹកដមសំឡេងពីរោះ ហើយឮខ្លាំងទៀតផង ។ គេចូលចិត្តវាយរនាត ពេលណាគេនៅចំការម្នាក់ឯង ឬនៅកន្លែងឃ្វាលគោ ក្របី ដំរី ដើម្បីកំសាន្តអារម្មណអផ្សុក ។

ហ៊ូប វត៌ ក្រាគ់ ច៌ គួង ណាគ់

១៤.១.កាណាគ័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ែគ័ គួង ណាគ់ / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើរនាត

គួង ណាគ់ ពូ ប្រ៉ែគ័ លូ ប៉ាអ្វូ លើ សាល្យេវ ត្រាង័ ៧ ចំលួន តាំងហាម តាឡ្វត់ ។ ឡាប្យេប ប្រ៉ែគ័ ឃឺ ពូ កាព្រែល ប៉ាអ្វូ / សាល្យេវ ទី អំពុ អ្លឹង ទងតិគ័ មិត អន់ ជឺរ ហះកា ពូ ត្រគ់ កាព្រែល អន់ អ្លេះ ឡឹង គួង អ៊ែ តគ់ អន់តគ់ កេះណោះ ពូ បាស ប្រ៉ែគ័ កាស៊ែ ប៉ានឺរ ។ កេះណោះ ណាវ្គ ពូ តគ័ អន់សាម៉ើ ទៅ គួប អ៊ែ ទ្រេវ្យក កេះណោះ វ៉ែង លូ កាស៊ែ ដាគ់ ៧ ភឿ ជែ អន់ អ៊ែ តាពល រ៉ីវ៉ាច័ ប៉ាគ់ ពូ ចំ ម៉ោញ ទង ៧ ។

រនាត ជាឧបករណ៍ភ្លេងបុរាណ គេផលិតអំពីឫស្សីផ្អរ ឬ ឫស្សីពក ដែលចាស់ល្អចំនួន៨កង់ ។ របៀបធ្វើ គឺកាត់ឫស្សីជាកង់ៗប្រវែងប្រហែលកន្លះម៉ែត្រចុះក្រោម ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យវាមានរវៀងខ្លីជាងគ្នាជាបន្តបន្ទាប់ រួចគេចាប់ផ្តើមកាត់ចេញប្រហែលពាក់កណ្តាលនៃមុខកាត់ ដើម្បីធ្វើខ្ទង់សំឡេង ។ បន្ទាប់មកគេតម្រៀបតាមលេខរៀង រួចវ៉ែងយ៉ាងជាប់ល្អ ដើម្បីកុំឱ្យខ្ទាត ឬរបូតចេញពេលគេវាយម្តងៗ ។

១៥. ទិង ទូត / ទិងទូត

ទិង ទូត ឃី យឿង វ៉ត់ ម៉ះ ពូ សើគ ពៃ ឡាក់ ឡាម៉ត់ ប្រ៉គ័ ក្វា ឡឹង ពូ ក្រាន័ កា អ្យក់ ប៉ាអូ លើ សាលៀវ ម៉ោញ អង់វ៉ាន កេះណោះ កាសិត ឡាច់ អង់កោស តែង គុល តែង ក្យង់ លូ តាំប្រឹល អន់ សាម៉ើ កេះ ហង ។ ទឹង ទូត ពូ តាប៉ះ មង កាម៉ាំង ព៉ាំងវ៉ាំង ខៃ **រកតីស** ទឹល ខៃ **សប់** ខង ខៃ ណោះ ពៀ ស្រ៊ស ឡាក់ កា ពៀ កាញ់ជៃ ពៀ ក្រែង លូ ពៀ កាវែត ត្រត់ ទុំ ហង ។ ផា ហ្វាស ឡឹង ខៃ ពៀរ ៧ អា ពូ អូ តាប៉ះ ទឹង ទូត កេះ ខង អ្យូគ កា បិក កាប់ ។ យុ ពូ តាប៉ះ ទឹង ទូត ទី ពៀរ នៃវ : ឃី នៃវ ពឹក លូ យុ នៃវ ប្រ៉ាល់

ទិងទូត ជាឧបករណ៍ភ្លេងដែលងាយស្រួលធ្វើជាងគេ ដោយគ្រាន់តែយក ដើមឫស្សីមួយ កង់ៗ ហើយកាត់ថ្នាំងចេញទាំងសងខាង និងតម្រឹមមាត់វាឱ្យស្មើជា ការស្រេច ។ អ្នកលេងមានពីរ នាក់ប្រុសក៏បាន ស្រីក៏បាន ហើយគេលេងនៅពេល យប់ ក្នុង ចន្លោះខែកញ្ញា និង ខែតុលា ព្រោះខែ នេះស្រូវស្រាលដូចជាស្រូវ កាញ់ជៃ ស្រូវក្រែង និងស្រូវកាវែតទុំអស់ហើយ ។ បើលេងខុស ពីខែ នេះ ចាស់ៗមានជំនឿថា វានឹងមានគ្រោះថ្នាក់ដោយសារខ្លាខាំ ។ បទគេលេងទិងទូត មានពីរ ប្រភេទគឺបទឃឹត និងបទលឿន ។

១៥.១.កាណំ កាណុង កាន តាប៉ះ ទិងទូត / ត្រណមភ្លេងទិងទូត

ខ ពូ តាប៉ះ វ៉ាំងវ៉ាំង ខៃ រកតីស លូ ខៃ សប់ ញូន ខៃ ណោះ ឃឺ ខៃ ឡាក់ ប៊ិក ណាំង សារ ប៉ិច កាប់ សា ពៀឡឹគ ទឹល នីណោះ អ៊ែ កា ប៉រ់ ឡាង៉ា ហះ ពៀឡឹគ ។ ពៀឡឹគ កា អន់ ឡាង៉ា កា ប៊ិក ម៉ោញ កាន់តូត ។ ឡៃង ណោះ ប៊ិក ចាចឹប អន់តូត ឡាង៉ា តាលុះ សឹគ ឡាង៉ា ធ្វើ ទិ ប៉ឿះ ។ ពៀឡឹគ អន់ ឡាង៉ា ណាវ្គ កា ប៊ិក អ្ហូ ចៃ អ្យក់ អ៊ែ ខំ អង់អ្វែ ទូញ កាវ ឡាង៉ា ណោះ ទឹល តាប់ ម៉ាំង ។ ប៉ាត់ កាម៉ាំង ប៊ិក ណោះ កា កាប់ សា ណាង ពៀឡឹគ ។

ប៉ាត់ អន់តឹគ ម៉ី ពៀឡឹគ សិច តាម័ផោត ជៀង ប៊ិក អៃត លូ តាប៉ះ ទិងទូត អន់ ប៊ិក កាតាប័ តុត វ៉ត់ អន់ទ្រួល កេះណោះ អ៊ែ ប៉ាន់តោ ប៊ិក

មូលហេតុ គេលេងទិងទូត តែក្នុងខែ កញ្ញា -តុលា ជាខែ ដែលខ្លាប្រើល្បិចកល សុំលូនាង ពៀឡឹគ ហើយនាងពៀឡឹគក៏ឱ្យលូទៅខ្លានោះមួយកច្ចប់ ។ ពេលបានលូររួចមកខ្លួនហើយ ខ្លាទំលុះ កញ្ចប់នោះនឹងក្រចករបស់វា ធ្វើឱ្យលូកំពប់អស់ ។ ឃើញដូចនោះនាងពៀឡឹគក៏ឱ្យលូទៅខ្លាម្តង ទៀត តែខ្លាមិនព្រមទទួលយក វាសុខចិត្តអង្គុយរើសគ្រាប់លូតាំងពីព្រឹករហូតដល់ថ្ងៃលិច ។ បន្ទាប់ មកខ្លាក៏ខាំសម្លាប់នាងពៀឡឹគតែម្តងទៅ ។ ក្រោយមក សត្វខ្លាត្រូវបានបងនាងពៀឡឹគឈ្មោះតាម័ ផោតសម្លាប់តែមុននឹងសម្លាប់ តាម័ផោតបានប្រើល្បិចឱ្យខ្លាផឹកស្រា និងលេងភ្លេងទិងទូតជាមួយ គ្នា ហើយរាំសប្បាយអស់ចិត្តសិន ។

១៥.២.កាន យរ ទិងទូត / ការប្រើប្រាស់ទិងទូត

ពូ តាប៉ះ ទឹង ទូត អា ត្រត់ តងកាន ប៉ាណួស ២ ដូវ មួត តាតាម័ រ៉ូះ កា ដាត់ មួត សាណាដី កាដាត់ មួត សាស្វា កា ដាត់ ។ ពូ តាប៉ះ ទឹង ទូត ឃឺ ប៊ុច កា រ៉ត់ សើម ខង រកតឹស លូ សប់ ណោះ មួត កាំឡាំង ស្រុក អន់ខ្ញុំ សង់ ពៀ ណាវ កេះ សួន អៀង ពូ តាប៉ះ មង កាម៉ាំង ។

ការលេងទិងទូតនេះ ត្រូវការមនុស្ស២នាក់ គឺពួកកំលោះក្រមុំក៏បាន ចាស់ៗវ័យកណ្តាលក៏បាន ឬពួកក្មេងៗក៏បានដែរ ។ គេលេងភ្លេងទិងទូតនេះ ដើម្បីកំសាន្តអារម្មណ៍ និងបង្ហាញពីភាពត្រេកអរ ព្រោះ ចន្លោះខែ កញ្ញា-តុលា នេះ អ្នកភូមិបានស្រូវថ្មីហូបទាំងអស់គ្នា ហើយភាគច្រើនគេលេងនៅពេលយប់ ។

១៦. រ៉ាទឹុះ / ស្នែខ

រ៉ាវើុះ អា ក្រាគ់ សើគ ពែ ប្រ៉ែគ័ សាំរ៉ាប់ ខ្លោម ផះ អន់ឌ្មែ សឹត ឡឹង ទ្រុះ ប៉្លះ តាកូះ៍ ចំបាំង សឹត ឡឹង ក្ញិគ័ រ៉ាវេះ ព្រី ។ ប៉ានឹរ អ៊ែ សាដាល់ ខាក់ ហះកា អ្ូ វ៉ែគ់ អ្ូ វែ ឡាក់កា យឿង វ៉ែគ់ អន់ ទៀគ ៗ ណោះ អ៊ុះ ។

ស្នែងជាឧបករណ៍ភ្លេងមួយដែរ ដែលគេបង្កើតឡើងសម្រាប់ផ្លុំពេលណាគេមកពីធ្វើចម្បាំង ឬមកពីទាក់ដំរីព្រៃ ។ វាមានសំឡេងឮខ្លាំងយ៉ាងកងរំពង តែមិនពីរោះដូចភ្លេងផ្សេងៗនោះទេ ។

១៦.១.កាណាគ័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ែគ័ រ៉ាវើុះ / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើស្នែង

រ៉ាវើុះ ពូ ប្រ៉ែគ័ លូ អង់គែ កាប៉ូវ ផះ ប៉ាញ៉ូ តាម័ ភឿ ដាគ់ កាចាប័ លូ ដាគ់ ឡាម៉ែគ់ ចាំង អន់ អ៊ែ ដាគ់ ជៀល ប្លឹច ៗ ។ អំប្យិត អ៊ែ ពូ ប្រ៉ែគ័ លូ សាប៉ាន័ ឡាក់ ចារ សាំរ៉ាប់ ខ្លោម អន់ អ៊ែ តេះ ។

ស្នែងជាឧបករណ៍ភ្លេង ដែលគេធ្វើអំពីស្នែងក្របី កំពុងពេញវ័យ ដើម្បីឱ្យវាជាប់ល្អ និងងាយស្រួលចាំង និងខាត់ឱ្យវាស្អាតរលោង ។ អណ្តាតវាគេធ្វើពីស្ពាន់ ដែលជាកន្លែងគេផ្លុំឱ្យឮសំឡេង ។

១៦.២.កាន យរ វ៉ាវ៉ើះ / ការប្រើប្រាស់ស្នែង

វ៉ាវ៉ើះ អា មួត ក្រាក់ ស្រុក ក្រាក់ តេះ អូ អន់ ពឿ ខ្លោម ឡិគ័ឡាគ័ តាម ប៊ិច តាម ចៃ អុះ ។ មួត ក្រាក់ ខ្លោម អ៊ែ ទី ព្យេវ នៃវ សាំខាន់ ៗ ឡាក់កា កាន់តេះ អា ៖

១.ខ ពូ ខ្លោម សឹត ឡឹង តាកួះ ចំបាំង : សើគ ពៃ ផា កាតាំង មួត សឹត ឡឹង តាកួះ ចំបាំង ខ្លោម វ៉ាវ៉ើះ ឡុង ៗ ឡុង ៗ កេះ ទី ណើ ផា មួត ឡាំ ប៉្លះ ឡាំ តាកួះ ណោះ ទី ប៉ាន់តៅ ទី វ៉ុប មួត តាមឹរ អៀង ដូវ ហង ។

២.ខ ពូ ខ្លោម សឹត ឡឹង ក្ងីគ័ វ៉ាវេះ ព្រី : សើគ ពៃ ផានៃវ ពូ សឹត ឡឹង ក្ងិគ័ វ៉ាវេះ ព្រី អ្លុ ប្រ៉េគ័ ទី អន់ឌ៉ៃ ហោក វ៉ែគ់ ខាក់ ។ ណោះ ហង ប៉ាគ់ អន់ឌ៉ៃ សឹត ចឹង ក្យាម័ ឡាំប៉ាត ស្រុក កេះ អន់ឌ៉ៃ ខ្លោម វ៉ាវ៉ើះ អន់ កាំឡាំង ស្រុក តេះ អ្លុ អន់តគ់ ផា អន់ឌ៉ៃ ចាក ក្ងិគ័ វ៉ាវេះ ណោះ អ្លុ ប្រ៉េគ័ ទី អូ ហ្វាច ដាវ់ អុះ ។

ស្នែងនេះ ចាស់ៗ ឬមេកន្ទ្រាញភូមិ មិនអនុញ្ញាតឱ្យនរណាម្នាក់ ផ្លុំផ្តេសផ្តាស់បានឡើយ ។ មេកន្ទ្រាញភូមិផ្លុំវាបានតែក្នុងកម្មវិធីដូចខាងក្រោម ៖

១.អត្ថន័យផ្លុំមកពីធ្វើចម្បាំងៈ ពីដើមបើឮសំឡេងស្នែងយ៉ាងកងរំពងហើយនោះ មានន័យថាអ្នកទៅច្បាំង បានយកឈ្នះលើមាសត្រូវ ហើយបានចាប់មកធ្វើជាឈ្លើយសឹកទៀតផង ។

២.អត្ថន័យផ្លុំពេលមកពីទាក់ដំរីព្រៃះ ពីដើម ពេលណាគេទាក់ដំរីព្រៃបាន ពួកគេត្រេកអរយ៉ាងខ្លាំង ។ ហើយពេលគេត្រលប់ជិតដល់ភូមិកាលណា គេតែងតែផ្លុំស្នែង ជាសញ្ញាមួយប្រាប់ឱ្យអ្នកភូមិដឹងថា ពួកគេ (អ្នកទៅទាក់ដំរី) ទាក់ដំរីបាន មិនមែនចំណាយពេលឥតប្រយោជន៏នោះទេ ។

១៧. អន់ហ្វៃង / ស្នែងតាន់

អន់ហ្វៃង ឃី យឿង ពូ ប្រ៉ត័ លូ អង់កែ កាប៉ូវ ដេល អ៊ែ ទី ត្រោម ដឹង គែង គុល លូ ទី អំប៉្រិត ពឹង អន់តិត័ ពូ ខ្លោម អ៊ែ ដឹង កាណុង កាន អៃត សង់ តីស៧ កាណុង ស្រុក ។ ផា ពូ ខ្លោម ពូ ត្រត់ ប៊ិត ប៉ាអប់ ៧ គុល អង់កែ លូ តាប៉ាង តី ។

ស្នែង តាន់ ជាឧបករណ៍ភ្លេងដែលគេធ្វើពីស្នែងក្របី និងមានអណ្តាតដូចស្នែងធម្មតាដែរ តែវាតាន់នៅផ្នែកខាងចុង ។ គេផ្លុំវាតែក្នុងពិធីសែនភូមិធំៗតែប៉ុណ្ណោះ ។ ពេលគេផ្លុំ គេប្រើបាតដៃសម្រាប់បិទបើកគល់ស្នែង ។

១៧.១.កាន យរ អន់ហ្វៃង/ ការប្រើប្រាស់ស្នែងតាន់

អន់ហ្វៃង អា មួត ក្រាត់ តាំងកង់ ខ្លោម កាណុង កាន អៃត សង់ គីត៧ ឡាក់កាអៃត ហាវ រ៉ោង កោះ កាប៉ូវ ១ លើ ២ កេះណោះ ពូ ខ្លោម ដឹង ផះ កាម៉ាំង រ៉ាំងរ៉ាង ពូ បាបន់ អន់ កាប៉ូវ កា ប្រ៉ះ ព្រី ប្រ៉ះ ប៉ានឹម ផះ ណោះ ពូ ចំ គួង យុ **គួង ច្វារ័** ។

ស្នែងតាន់នេះ ចាស់ៗ ផ្លុំក្នុងពិធីភូមិដែលមានលក្ខណៈទ្រុងទ្រាយធំដូចជា ពិធីឡើងរោងភូមិថ្មី ដោយមានកាប់ក្របី១ក្បាល ឬ ២ក្បាល ហើយគេផ្លុំវានៅពេលយប់ ស្របពេលដែលគេថ្វាយក្របីទៅអារក្សអ្នកតាម្ចាស់ទឹកម្ចាស់ដី និងស្របពេលគេវាយគងបទ **គួងច្វារ័** ផងដែរ ។

១៧.២.៩ ពូ ខ្លោម អន់ហ្មែង / អត្ថន័យនៃការផ្លុំស្នែង

ណើ ពូ ខ្លោម អន់ហ្មែង ឃី ប៉ិច អន់ ប្រ៉ះ ព្រី ប៉ានឹម ឡាក់ តាំងឡា ព្រី ទៀក ប្រ៉ះ អ្លួ អន់តគ់ អ្លួ កាតាំង ឡឹង កាន ពូ អៃត សៃន ស្រុក អា ហង លូ ប៉ិច កា អន់ កាន សាណុក សាវ៉ាក កា កាំឡាំង ស្រុក ។

អត្ថន័យ គេផ្លុំស្នែងតាន់ គឺចង់ឱ្យអារក្សអ្នកតា ព្រៃភ្នំ ម្ចាស់ទឹកម្ចាស់ដី ដឹងពីពិធីសែនភូមិនេះ និងផ្តល់សេចក្តីសុខដល់ប្រជាជនក្នុងភូមិ ។

១៨. រ៉ាយ៉ាត់ / រ៉ាយ៉ាត់

រ៉ាយ៉ាត់ ឃី ឃឿង ពូ ខ្លោម ឡាក់ អ្វូ ទី យុ អញ់សៃ៊ សាំរ៉ាប់ អន់ ពិន ហៀន ពួយ អ៊ុះ ពឿ ខ្លោម អ៊ែ ត្រគ់ ប្រ៉ឝ័ យុ អញ់សៃ៊ ឡាកោ ទៅ តាម ពុត ប៊ុច ។

រ៉ាយ៉ាត់ វាជាឧបរណ៏ភ្លេងដែល គ្មានលំនាំបទសម្រាប់ឱ្យយើងរៀនតាមនោះទេ ដូចនេះបើអ្នកណាផ្លុំវា អ្នកនោះ ត្រូវនឹករកទំនុកបទ ដោយខ្លួនឯងតាមតែនឹកឃើញ ។

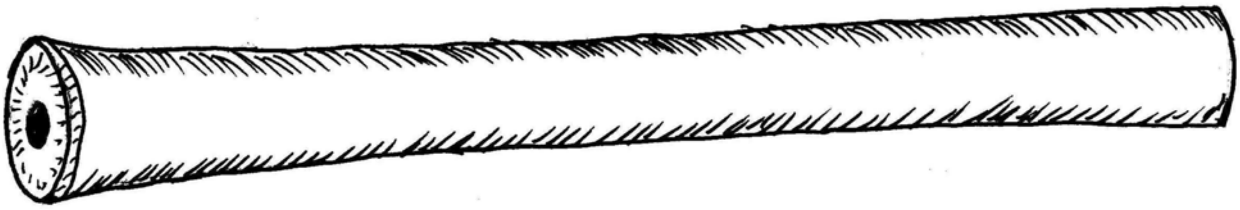

១៨.១.កាណាឝ័ ពូ អ្យក់ ប្រ៉ឝ័ រ៉ាយ៉ាត់ / ធនធានដែលគេយកមកធ្វើរ៉ាយ៉ាត់

រ៉ាយ៉ាត់ អា ពូ ប្រ៉ឝ័ អ៊ែ លូ ប៉ាអ្វូ លើ សាលៀវ ១ អង់រ៉ាន គម អង់កោស ១ ប៉ែង កេះណោះ តាំប្រើល អន់ តាលុះ ទី ត្រោម ពឹង អន់តិឝ័ សាំរ៉ាប់ ខ្លោម ។

រ៉ាយ៉ាត់ ជាកំណាត់ឫស្សីមួយកំណាត់ដែលគេទុកថ្នាំងមួយចំហៀងសម្រាប់ចោះរន្ធតូចចំកណ្តាលដើម្បីផ្លុំកើតជាសំឡេង ។

១៨.២.កាន យរ រ៉ាយ៉ាត់ / ការប្រើប្រាស់ភ្លេងរ៉ាយ៉ាត់

ពូ សើគ ពែ ពូ ខ្លោម រ៉ាយ៉ាត់ អា ផះ ពូ អ៊ែ្វ ក្យាត់ ម៉ិរ អ៊ែ្វ ១ ដូវ ១ ខៃន អូទី គួប រ៉ៈ សារ កាតាំង ដឹង ប៉ានីរ អ្យាំ សៃម លូ ខ្យាល ប៉ាយ៉ើល ហ្លា អ្យិត ហ្លា អ៊្លឹង ។ ពូ ខ្លោម ក្រាន់ កា ប៉ារ៉ែគ ពុត ពៀក ភឿ ប៉ិច កា អង់រ៉ើង កា អ៊ែ្វ ១ ដូវ ។

ចាស់បុរាណ ផ្លុំភ្លេងនេះនៅពេលណាដែលគេនៅចំការតែម្នាក់ឯង គ្មានដៃគូ វាចារឆ្លងឆ្លើយសម្តីជាមួយ ក្រៅអំពីសំឡេងសត្វព្រៃយំចេចចាច និងសំឡេងខ្យល់បក់ស្រោល១ ធ្វើឱ្យស្លឹករុក្ខជាតិទាំងពួងកំរើករេរាំរវិច១ ។ ដូចនេះគេផ្លុំត្រលៀកបង្កើតសំឡេង តាមសំឡេងវាយោ ដើម្បីកំដរបរិយាកាសស្ងប់ស្ងាត់ កណ្តោចកណ្តែង ។

Prepared for first online distribution in July 2014 by

អង្គការសហការអន្តរជាតិកម្ពុជា

International Cooperation Cambodia

P.O. Box 612

Phnom Penh, Cambodia

Tel: 092-469-934 / 075-974-029

http://www.icc.org.kh

ams.rtk.ibcde@icc.org.kh

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material
for any purpose, even commercially.
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following terms:

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.